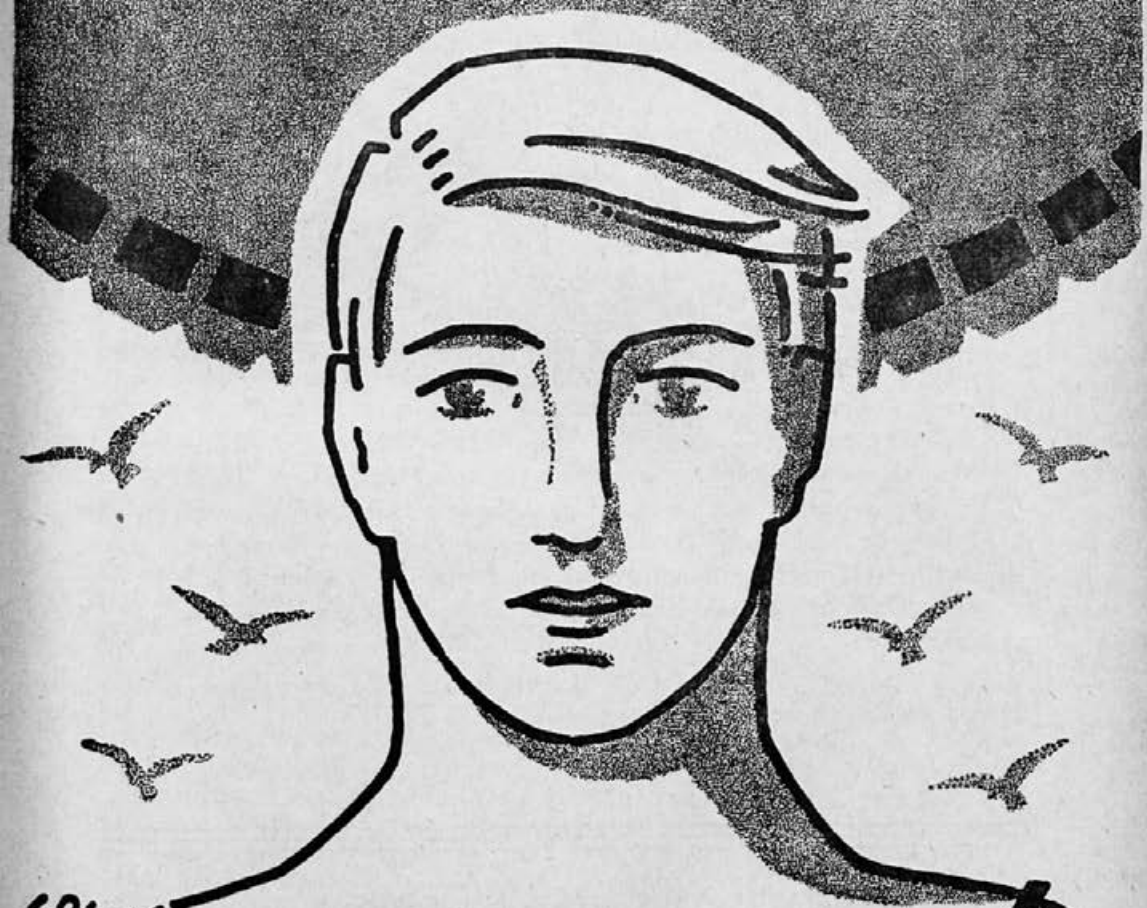


ČUVAMO

JUGOSLAVIJU



90.

SOKOLIC

LIST ZA SOKOLSKI NARAŠTAJ
GOD. XVII 1935 BROJ 6-7

SADRŽAJ

1. Sloveni na okup!	161
2. Na Vidov dan 1935	162
3. Pođi putem svojih uzgajatelja	163
4. Zadnja spoved skladatelja Jožefa Suka	165
5. Kako da plivam brže i lakše?	169
6. Novi načelnik Saveza SKJ	173
7. Uspehi tekem poedincev in poedink za prvenstvo SSKJ	174
8. Idu letnji dani	176
9. Kad je mesto šumovito	178
10. Brat iz Korotana	180
11. Naši pesnici: Поздрав Краљу Петру II. — Соко и војник. — Два Краљевска повратка. — Sokolana vas zove. — Zvestoba do groba. — Na Vidov dan 1935. — Poletje. — Ustaj! — Plač loze. — Три Сокола. — Poletaši	186
12. Radovi našeg naraštaja: Brat je mio koje vere bio. — Moja domaja. — Župne naraščajske tekme v Mariboru. — Uskok. — Izlet naraščaja v Ormož. — Jugoslavija	195
13. Glasnik: Silba - † Tonko Matulina. — Ormož - Naraštajski dan. — Varaždin - Logorovanje naraštaja. — Zagreb 3 - Iz naštajskog otseka. — Blato - Rad naraštajskog otseka. — Za šalu	199

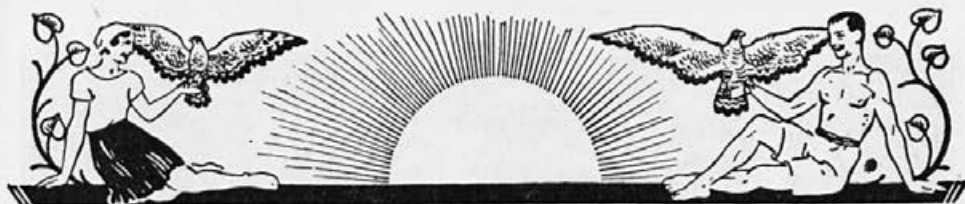
»Sokolić« izlazi svakoga 20 u mesecu. Godišnja pretplata Din 20'—, polu-
godišnja Din 10'—, pojedini broj Din 2'—.

Urednik: Josip Jeras, Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Izdaje Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave:
Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. Telefon br. 2312.
Račun pošt. štedionice 12.943.

Rukopisi se šalju na adresu urednika, pretplate i narudžbe upravi sokolskih
listova.

Tiska: Učiteljska tiskara u Ljubljani (pretstavnik Francè Štrukelj).



SLOVENI NA OKUP!

Povodom svejunačkog sleta u Sofiji

U nizu tako velikih događaja, koji su se zbili poslednjih godina na polju međusobnog upoznavanja i učvršćenja bratskih i susedskih odnosa i veza između jednokrvnog jugoslovenskog i bugarskog naroda, pada među njih još jedan događaj tako velik po svojoj zamisli i tako uzvišen i plemenit po svome značaju: slet braće bugarskih Junaka.

Iako je ovaj slet čista priredba braće bugarskih Junaka, njega su proglasili svojim Sokoli sviju slovenskih zemalja i oni će pohrliti na nj u veličanstvenom broju, da svojim učešćem doprinesu punom uspehu svoje najmlađe sokolske braće u Bugarskoj, da svojim bratskim osećanjima potvrde pred čitavom bugarskom javnošću i pred čitavim svetom ljubav i bratstvo, koje provejava sokolskim srcima svih Slovena.

Na ovaj junački slet polazi i lep i častan broj jugoslovenskih Sokola i Sokolica. Nama Jugoslovenima naročito leži na sreću da braća Bugari uspeju, da ojačaju Tirševu sokolsku ideju u bugarskom narodu, čestitom i radinom. I Sokoli i Junaci, koje je duša bolela i kojima je srce krvavelo s nesloge i večitog gloženja jednokrvne braće pružice desnice jedni drugima, pašće u još čvršći bratski zagrljaj da se nikada više ne rastanu, da ostanu braća, svesna svoje žalosne prošlosti, ali i svetle budućnosti, koja ih čeka jedino u bratskoj ljubavi, međusobnom poštivanju i slozi.

Delo koje su započeli blagopočivši Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj i bugarski car Boris našlo je odjeka među svima Bugarima i Jugoslovenima, oni su ga primili u svoja srca svom toplinom i ljubavi i na tom delu grade svoju budućnost i svoj opstanak. Sokoli i Junaci potpuno su razumeli taj rad i oni zajedničkim naporima, zajedničkom voljom i požrtvovanjem ponosno i junački kroče punom ostvarenju uzvišenih ideala i svojih Suverena i svog naroda, jer to je i poslanstvo organizacije idealista, nacionalista i Slovena.

Srećni smo što polazimo u zemlju braće Bugara. Srećni smo, kao što su bili srećni i braća Junaci prošle godine u našoj sredini, u našem belom Zagrebu. Polazimo među njih čista srca, s bratskim osećanjima, s toplom dužnošću da se bratske veze još više pojačaju, da se slovensko kolo još jače zbije.

Braći Junacima želimo najlepši uspeh, a našim Sokolima i Sokolicama čestitamo na njihovom pohodu ubedeni, da će najdostojnije zastupati čitavo naše Sokolstvo i još jače produbiti naše međusobne bratske veze.

Z d r a v o !

(Kljć.)



Sofija: Katedrala Aleksandra Nevskog

JOSO MATEŠIĆ, kaplar-planinac, Ogulin:

NA VIDOV DAN 1935



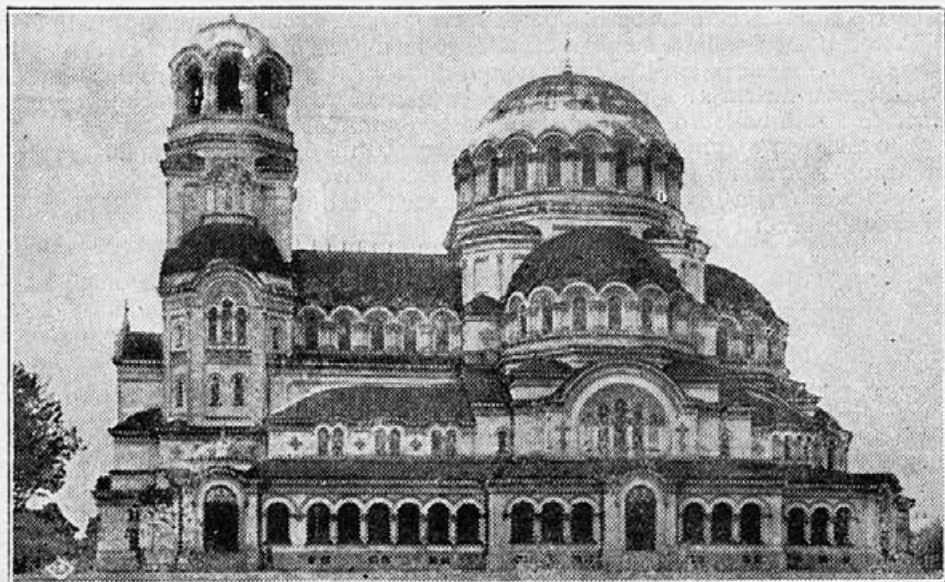
Jugoslovensko Sokolstvo svake godine je na najdostojniji način proslavljalo ovaj veliki dan — uspomenu na nebrojene heroje, koji padoše u svim krvavim borbama za slobodu svog naroda od Kosova do današnjih dana.

Ove godine biće nam Vidovdan još značajniji, jer ga po prvi put proslavljamo u svojoj oslobođenoj i ujedinjenoj Otadžbini, bez Onoga, koji je osvetio Kosovo, koji je pao kao žrtva domovinske ljubavi, koja je u njemu buktala neusporedivom snagom i zanosom. Veliki Viteški Kralj Ujedinitelj pao je kao poslednji junak bezbrojnih heroja našega naroda za slobodu svog naroda, za jačinu i moć Svoje zemlje kojoj je žrtvoval sav Svoj život, sve Svoje sposobnosti. Zauzeo je prvo mesto među našim vidovdanskim junacima i vitezovima.

Sva sokolska, sva jugoslovenska srca zakučaće ovog Vidovdana življe, jer će nam on još više da ozari oreol oko lika Najvećega Kralja, Kralja - Viteza, Kralja - Ujedinitelja, Kralja - Sokola, sada Najvećega Heroja slave naše.

Vidovdan 1935 osvanjuje nam bez Njega, ali ne bez Dela Njegova — velike i ujedinjene Jugoslavije, za koju je živeo, radio i umro, koju nam je u amanet ostavio, da ju čuvamo i predamo jaku i moćnu u ruke Prvencu Njegovome.

Ovog ćemo tužnog Vidovdana ponoviti zavet naš pred Herojem heroja i obećamo Mu da ćemo do zadnjega daha ostati verni Njegovome Delu: Jugoslaviji.



Sofija: Katedrala Aleksandra Nevskog

IVO MAJCAN, Gospić:

PODJI PUTEM SVOJIH UZGAJATELJA ...



Naraštaju! Budi ponosan što si pripadnik naše sokolske organizacije, što si član ustanove većitog pokreta, koja vodi ustrajnu i plemenitu borbu za visoke ideale Jugoslovenstva i celoga Slovenstva, za idealima koji teže za dobrim, lepim i plemenitim.

Zato širi sokolsku ideju i ceni Sokolstvo! Ali pre svega znaj, da ga pravilno može ceniti samo onaj, koji ga najpre zavoli, a da ga može voleti, mora ga upoznati, što će pravilno uspeti samo kroz sokolsku vežbaonicu.

Ta sokolska ideja je puna energije i moralnoga shvaćanja života, ona širi smisao za koristan rad i snažno očitovanje plemenitih sila, podiže svest o dužnosti pojedinaca prema sebi i narodu, te je nositeljica plemenitog, zanosnog i požrtvovnog patriotizma. Sve to hoće ona da usadi u duše, srca i um onih, koji su iz čistih i plemenitih pobuda stupili u naše redove.

Zato uvek i svagde rečima, a još više radom i životom, pokaži da si dostojan član sokolske porodice, da si dušom i srcem privržen sokoljskoj ideji — ideji većitog nezadovoljstva, koje nas potiče i bodri na ustrajnijem radu, na pregaranju i na borbu za povećanje i upotpunjenje već postignutih uspeha, na oplemenjenju i usavršavanju naše okoline, a pre svega samih sebe.

U toj borbi, u svom radu budi ozbiljan, ustrajan, dosledan, vrši ga s ljubavlju pošteno i verno, imajući uvek pred očima i u mislima sreću naroda i otadžbine. A ljubav prema otadžbini neka bude tvoja najveća i najsvetlija ljubav.

Za tim čezni, za to se bori i radi — ne tražeći lične koristi ni slave, jer znaj, da je kud i kamo vredniji cilj — sreća i blagostanje celine, naroda za

koga treba da živiš, a treba li da se i žrtvuješ, nego sebična sreća pojedinaca. — A tek u sreći celine, samo u sreći naroda može i pojedinac doći do svoje sreće, jer će tada, — znajući da je učinio dobro, da je izvršio svoju dužnost, — sva njegova nutrinja: njegova duša, srce i savest biti čista i mirna, a istom mirnoća i zadovoljstvo duše i čista savest — čini čoveka srećnim.

Jugoslaven si, sin naroda, koji je vičan strpljivo, ali s nadom pregarati i trpeti, ali i odvažno boriti se i ubedljivo pobeđivati. Zato radi i bori se, jer u borbi se razvija uverenje o vlastitoj snazi i vrednosti.

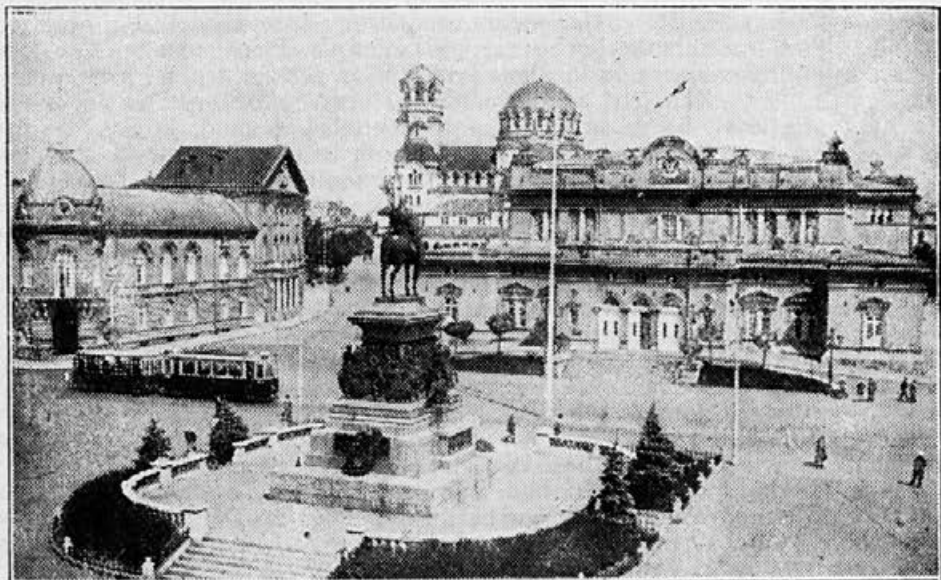
Prema braći i sestrama budi ljubazan i bratski se ponašaj.

Ugledaj se u stariju, iskusniju, prokušanu i sokolskom idejom zadobijenu braću, naročito u onu braću i sestre, koji su kroz sokolsku vežbaonicu upoznali Sokolstvo i sokolski rad. — Slušaj ih i drži se njihovih uputa i saveta. Budi čestit uzgajnik vrednih uzgajatelja, koji nastoje i žele da postaneš pravi, potpun čovek, da postaneš dostojan naslednik onih, koji ti izvojniše slobodu i čovečje dostojanstvo, da možeš vedra čela i ponosno stupati kroz život.

Znaj da Sokolstvo svojim uzgojem hoće da zbliži ljude, kako bi se osećali iskrenom braćom, bez razlike staleža i položaja, ne obazirući se je li neko bogat ili siromah, učen ili neuk. A jer u sokolske redove dolaze ljudi raznih nazora, prohteva i težnja, ono zna da sve što je o tome lošega treba odstraniti, a dobro razviti, usavršiti i dovesti u sklad, kako bi se uspešnije i brže približili ostvarenju sokolske ideje.

Zato sada dok ti je potrebna čvrsta ruka, koja će te sigurno voditi i budno čuvati na tvom putu u život, dok ti je potrebna pomoć iskusnih, doslednih i značajnih ljudi, koji hoće da te izgrade do samostalna i slobodna čoveka, treba da si poslušan i spreman na izvršavanje njihovih zapovedi. — Osim toga od tebe se traži savesno vršenje svih kolikih dužnosti: sokolskih, školskih, građanskih i t. d. i dostojno vladanje.

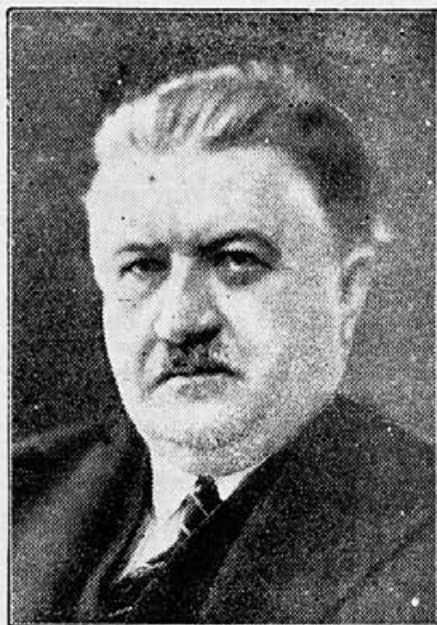
Činioci tvog uzgajanja stvoriće tako od tebe dobrog člana obitelji, vrednog i pouzdanog građanina i državljanina, a takav biti — tvoja je najveća i sveta dužnost, — stvoriće svesnog i ponosnog Sokola i značajnog, samostalnog i samosvesnog čoveka.



Sofija: Trg Cara Osloboditelja i Sobranje (Narodna skupština)

ZADNJA IZPOVED SKLADATELJA JOŽEFA SUKA

V četrtek, 30. maja 1935., bi moral sloveči češki skladatelj in umetnik na gosli Jožef Suk prisostvovati slavnosti svoje šestdesetletnice rojstva na narodni šoli v Čerčaneh pri Pragi. Tu je hotel spregovoriti šolski mladini par besed. Vozeč se na proslavo z avtobusom iz Beneševa, mu je prišlo nenadoma slabo. Izstopil je za trenutek, naslonil se je na bencinsko črpalko. poslednji zdihljaj in Jožefa Suka ni bilo več med živimi. V njegovem žepu so našli koncept govora, ki ga je hotel govoriti šolski mladini v Čerčaneh. Njegove besede so bile namenjene sicer le mladini iz Čerčan, toda danes so lastnina vsega češkega naroda in tudi vsega človeštva, zakaj Jožef Suk je svetovni umetnik. Za sokolstvo si je pridobil velike zasluge. Za vsesokolski zlet v Pragi l. 1932. je zložil znamenito sokolsko koračnico »V novi život«. Sukova izpoved se glasi:



Jožef Suk

Predno vam, otroci, preberem to, kar sem se namenil, moram odložiti očala, kajti otrokom zrem rad naravnost v oči. — Na lepakih berem napis: »Slava mojstru Suku!« — to je prav lepo, toda še lepše bi bilo: »Striček Suk med nami«. Tako, sedaj se razumemo in ne bomo drug drugega gledali postrani. In sedaj malo kramljajmo.

Otroci, kot šolarčki in šolarke preživljate najlepše dneve svojega življenja. Če ste še tako srečni, da imate še očeta in mamico, ali celo še dedka in babico in pri tem še gospode učitelje ali učiteljice — kaj je potem še krasnejšega na svetu? Jaz sem že dosti star, toda vedite otroci, tako često mislim na svoja otroška leta in morda ne bi niti verjeli, da se mi še sedaj često krat sanja, da ne znam šolske naloge? — Ah, ta vaška šola! — Ta se mi danes zdi kakor pravljica.

Učiteljska rodovina.

Beli dan sem zagledal v mali vasi, ki je bila za mojih dni tako rekoč pozabljena. Še danes je prav tako tiha; toda je tam lepa cesta, pošta in orožniška postaja. Šola je tam že dolgo, skoro od pamtiveka. Moj prapradedeček Jan Česky je bil tam pred približno 125 leti prvi učitelj, moj pradedek Matej Česky mu je sledil in potem je prišel na vrsto moj oče Jožef Suk kot nadučitelj. Svojo službo v tej vasi je nastopil kot mladenič 19 let, 50 let je tu poučeval mladino in je v starosti 86 let v Křečovicah, tako se ta vasica imenuje, tudi umrl.

Rodni kraj.

Křečovice niso od tod prav daleč. Če bi me hoteli, dragi otroci, tamkaj obiskati, tedaj z železnico v Benešev, Neveklev in od tod zagledate že griče ob Vltavi. Naša vasica je lepo položena v vabljivo kotlino, odkoder je le par korakov do Vltave. Vsaki Čeh bi moral poznati Vltavo od izvira do Prage. — Kako je bilo tod tiho za časa moje mladosti! In ravno ta tihota je bila vzrok, da sem že kot otrok razumel dušo tega kraja in ljudi. Pravijo, da

morejo biti ti ljudje na mojo osebo ponosni — to ni ravno najbolj prav — zakaj jaz sem ponosen na to, da sem tam prišel na svet, da sem se tam naučil premišljati in moje hvaležnosti do rodnega kraja ne bo nikdar konec.

In v to vasico se neprestano vračam; moj sin jo ima tako rad kakor jaz; sedaj imam tam dva vnučka, dva ljubezniva dečka — Pepula in Tonula, ki tovarišujeta z vaškimi otročaji. In mamica teh dveh dečkov ima Křečovice prav tako rada. — V Křečovicah sem največ delal. Poletji ne hodim v zdravilišča in kopeli, čeprav mi to gospodje zdravniki svetujejo. Rajši bi umrl v Křečovicah, kakor da bi od strahu ginil nekje v zdravilišču.

O moji mladosti.

Že kot štiriletni deček sem hodil v šolo in sedel sem pod očkovo mizo, drugje namreč ni bilo prostora — saj nas je bilo v šoli nad 200 otrok v enem razredu. Ko pa mi je bilo 6 let, sem postal resnični šolarček. To je bilo nemirno v šolski sobi. Saj veste, otroci so bili tedaj ravno tako živi kakor so danes in ravno tako veseli, kakor so danes in pri taki množici otrok bi bil v šolski sobi neizmerni ropot, da ni bilo močne učiteljeve roke. Tedaj je bila tudi kazen s palico čisto na mestu. Pri delitvi takih kazni sem bil jaz navadno prvi na vrsti, da bi ljudje ne rekli, da mi gospod učitelj — moj očka — prizanaša. Če je bilo zunaj mraz, tedaj je palica na dlani prav posebno zapekla in vendar ni bilo to nič hudega — roko smo vtaknili v žep in dobro je bilo. Na to se prav rad spominjam. V šoli smo tedaj prav mnogo prepevali; narodne pesmice in božične kolednice so mi bile najbolj po volji. — Otroci, morda vam bo všeč to, kar vam bom sedajle dejal:

Čast mladim ženam.

Deklice niso v naši šoli nikdar poznale palice. Njihova največja kazen je bila stanje izven klopi. In koliko so se že radi tega jokale. Mi, fantje, smo jim zavistno nagajali: »No, koliko je to joka radi tega, če morate za trenutek stati, mi pa molčimo, čeprav poje palica.« Včasih je moral očka za urico zapustiti šolo, tedaj je eden od dečkov pazil na razred. Enkrat je prišla vrsta tudi name. Moja naloga je bila paziti, jaz pa sem zaigral gospoda učitelja. Klical sem v največje veselje fantov same dekllice; v dobri pol uri je klečalo pred tablo nad 20 deklic. V tem se je vrnil očka in začudeno gledal na moje pustošenje. Malo se je zasmel in je dejal: »V klop deklice! Ti, Suk, si nekak strog gospod učitelj,« dal mi je klofuto in bilo je konec moje učiteljske slave.

Kako sem postal muzikant.

In ko mi je bilo sedem let, sem se na željo maminke naučil v 14 dneh na gosli pesmico »Skakal je pes« in pa »Na tej loki zeleni«. Očka je bil sicer zelo strog, toda bil je zlati očka. Ko sem mu zaigral pesmici, je imel solzne oči in je dejal: »Ali hočeš postati muzikant?« Jaz sem pokorno dejal: »Da« in že je bila moja usoda odločena. In sedaj je bilo prav za prav konec moje brezskrbne mladosti. Od rana do večera si je sledilo učenje godbe pri očku in učenje v šoli. Čez eno leto, in to na nasvet očka — sem zložil prvo svojo skladbo — polko, ki sem jo zaigral maminji za god. Moja maminka je bila svetnica, kakor vsaka maminka in kakšno veselje je imela nad moje polko. Hočete, otroci, da vam to polko zaigram? (Opazka: igram polko.)

Ko mi je bilo menda 11 let, sva šla z očkom v Prago. Tu sem napravil sprejemni izpit za konservatorij. Počitnice sem imel proste. Podil sem se in valjal z otročaji in očka mi je dal popolno prostost, češ, da se bom popravil, ker sem bil telesno dosti slab. Toda prišel je konec počitnic. Dopoldne in popoldne sem se še igral s tovariši, zjutraj pa me je maminka zbudila s poljubom; na dvorišču je čakal voznik — maminka me je spremila do vaškega križa, napravila mi je križec na čelo, še enkrat sem se pritisnil k njej — solze so tekle — voznik je počil z bičem in že smo stekli proti železniški postaji v Bistrici in se odpeljali dalje z vlakom v Prago. — Konec detinstva in delo, samo delo in zopet delo.

Mladost, otroci, to je resnično najlepša doba življenja — toda že v otrocih je nagnenje k dobremu ali k manj dobremu, in ta nagnenja dajo slutiti, v katero smer se bo obrnil bodoči razvoj otroka. Kako je krasno, če so otroci veseli, — oči bi pustil na takih veselih vrstah otrok.

»Imejte radi živali...«

Nekoč sem videl dečka, ki je mučil muhe, kako je trgal čmrcljem krila, kako je pobiral ptičkom jajca in jih metal proč, videl sem, kako muči pse in mačke in prišel sem domov z jokom. Iz takih otrok, ki nimajo radi živali, dreves in prirode, ne bo nikoli nič dobrega. Če pa ste dobri, otroci, niti ne veste, koliko dobrega morete storiti; če se boste imeli med seboj radi, če boste imeli usmiljenje z drugim otrokom, včasih tako ubogim, če boste tešili z dobro besedo in dejanjem žalost v dušah, tedaj se boste naučili spoštovanja do soobčanov, spoštovanja do dela in vaše plačilo za to, ko dorastete, bo, da boste mogli vsakomur mirno pogledati v oči.

Tedaj otroci: dobrota duše in delo!

O, da bi nam dobrotljivi Bog dodelil mnogo dela!

V Pragi sem se učil igrati na gosli, razumevati glasbene skladbe in vse, kar je z godbo v zvezi. Pri tem pa mi je preostajalo še dosti časa za splošno izobrazbo. Veste, da sem delal od 7. ure zjutraj do 9. ure zvečer, pozneje pa tudi do 3. ure zjutraj? Že tedaj sem skladal pesmi, tako na primer »Uspavanko« za malo nečakinjo. Otroci ste obljubili, da mi jo zapojejo. — Na to sè zelo veselim. (Opazka: Otroci pojo »Uspavanko«.)

Otroci, to je bilo zelo lepo; prav veseli me, da vam je petje tako všeč. Saj so mi že pravili, da so tu v Čerčanah in v okolici prav pridni otroci. To bi mi gotovo potrdili tudi gospodje učitelji in gospe učiteljice, če bi jih povprašal.

Anton Dvořák.

In slednjič me je doletela največja sreča; veste, kdo je postal moj učitelj? Eden največjih sinov našega češkega naroda, ki ga občuduje ves svet — moram vstati, kadar izgovarjam to ime — tudi vi, otroci, vstanite in učite se tako spoštovanja do naših velikanov. To je bil veliki mojster godbe — Anton Dvořák. Šele on mi je odprl oči.

Prvi uspeh.

In skladal sem čim dalje tim več; ljudje so me začeli hvaliti. In ko sem dokončal visoko šolo glasbe, hajdi domov v Křečovice k očku in maminki. Maminka je od veselja jokala, ko je brala one lepe reči, ki so jih tedaj ljudje napisali v časopise o meni in ginjena je stopila k stari častitljivi škrinji, odkoder je iz tajnega predala vzela male, raztrgane fantovske hlačke. V žepih fizol, gumbi, grah no skratka vsi otroški zakladi in to so bile baje hlačke, v katerih sem se pred odhodom v Prago igral zadnji dan.

Češki kvartet.

In potem sem šel v svet s še tremi umetniki, da smo bili štirje. Dali smo si ime »Češki kvartet«. Ne samo, da se je naši igri poklonila vsa Evropa, temveč se je poklonila tudi delom naših čeških mojstrov, ki smo jih povsod igrali. In ko smo se vračali z dolgih poti v rodno češko zemljo in ko smo zopet slišali našo sladko češčino, tedaj smo od radosti jokali, tako smo bili srečni. Počitnice v Křečovicah so bile zame čas največjega dela, tu sem zopet skladal godbo. Povsod po svetu je dobro, povsod so dobri ljudje, toda pri nas doma, verujte otroci, je vendar najlepše. In izmed vseh mest je najlepši kraj, kjer smo se rodili in kjer smo preživeli svojo mladost. Enkrat spoznate, da sem imel prav.

Križj in težave.

Potem so prišle dobre in težke dobe, kakršno je pač življenje. Umri so mi moji dragi, toda tudi to žalost sem premagal z delom. Mnogi ljudje so me imeli radi, toda tudi mnogi, saj mora tako biti, so metali name kameenje. Vendar sem imel preveč dela, da nisem imel niti časa, da bi kamen vrnil in dobro je bilo tako, zakaj naučil sem se zmagovati samo z delom in to je bila moja najboljša obramba.

Izpoved.

In ko mi je torej poteklo šestdeseto leto, sem spoznal, da me imajo tisoči ljudi radi in danes vidim, da me ljubite tudi vi, dragi otročički, in to je silno lepo in milo. Moje delo je koreninilo v ljubezni do naroda, do rodnega kraja, v spoštovanju do slavne preteklosti naše zgodovine in umetnosti. Toda obstati nisem smel, moral sem iskati novih poti in tako mislim, da mora biti, če naj narod živi in če naj z radostjo gleda v gotovo bodočnost.

Tako. To smo lepo pokramljali, kaj ne? Še mnogokaj bi si lahko povedali, toda čas hiti. Bajе me hočete presenetiti s petjem naših narodnih, ali kakor tudi rečeno »ljudskih« pesmic. Na to se resnično veselim in vesel sem še posebej tega, da ljubite petje.

Štrup velemest.

Nekaj vam povem, otroci — toda tega ne bi povedal, če bi bili med nami tujei. Na Češkem se po deželi malo prepeva — in včasih sem še tistega petja žalosten. V Ameriki, kjer se preje ni porajala resna umetniška godba, so se domislili nečesa silno prebrisanega. Začeli so iskati nekaj, kar bi ljudi zabavalo in izmišljevali so si nekaj po napevih zamorskih pesmi in po gibih, ki to petje spremlja. Reči moram, da je ta godba ameriških skladateljev, povečini plesna muzika, včasih bolj počasna, včasih hitrejša, čisto duhovita, toda mislim tudi, da tako dražilo ne bo imelo dolgega obstanka. Okužila je ves svet, posebno pa velemesta in sedaj so to ameriansko spako začeli posnemati včasih dobro, včasih pa tako slabo, da je človeka groza. In iz tega so se rodili priljubljeni spevi tako zvani »šlagerji«, ki imajo včasih prav slabo besedilo, narejeno, odporno žalost, pa zopet hlinjeno veselje, ki meji že na skrajno surovost. In kakšna je prav za prav ta godba? Kriči, javka, piha, kruli, bobna, da človek resnično ne ve, če igrajo ljudje ali pa čreda oslov. Najhujše pri tem pa je to, da se širi ta kuga tudi na deželo in da je že okužila tudi najmanjšo vas. Žalosten sem, če slišim na vasi prepevati te neukusne reči, pa se pri tem spomnim, da imamo narodno umetnost, da imamo narodne pesmice češkoslovaškega naroda.

In te pesmi s tako krasnim besedilom in s tako krasno melodijo so izvečine delo ljudi, ki so v nekdanjem robstvu tako težko živeli in trpeli. V teh pesmicah je prava žalost, tu je pravo in čisto veselje. Te pesmice so tudi večne in ne take kakor so »šlagerji«, ki so danes priljubljeni, jutri pozabljeni. To je naša velika dediščina — ta velika narodna umetnost — pesniška, glasbena in podobna. Tvorina umetnost našega naroda je temelj in zakladnica vzvišene Smetanove, Dvořakove godbe, je močna opora našim velikim pesnikom, pisateljem in slikarjem. Menda poznate krasne slike našega mojstra Aleša, ki spremljajo naše sladko narodno pesništvo? Iz svoje svetovne skušenosti vam morem povedati tole: Na Irskem, Škotskem, Angleškem, v Franciji, Španiji in Italiji poje narod še vedno brez prestanka tudi sto let stare pesmice, da in tam so celo šole radi tega, da narodna umetnost ne propade.

Zaklad naroda.

Zakaj pa bi ravno mi in zopet samo mi, ki bi se morali zavedati, kaj je pomenila češka in slovaška pesem v dneh našega suženjstva, morali žrtvovati našo narodno pesem in jo vreči med staro železo radi neke čisto napačne naprednosti? In radi tega sem vesel, da nam iz te naše zakladnice nekaj zapojete.

Da tudi sam nekaj prispevam in da vam napravim veselje, zato sem naprosil našo slovečo pevko — Ašo Slavičkovo — da nam danes zapoje nekoliko pesmic. Otroci, ta gospodična vam bo zelo všeč; prvič, ker vam bo že sama po sebi všeč, drugič pa, ker tako krasno poje in ker je prišla med vas iz ljubezni do vas. Ona je že sedaj sloveča umetnica in čestokrat jo lahko slišite v češkem razglasu (radio).

Ko torej gospodično pokličem in ko pride, mi jo lepo pozdravite, da bo videla, da jo imate radi. Prosim, gospodična Aša Tu jo imate.«

Tako je hotel na šolski proslavi spregovoriti otrokom narodne šole v Čerčaneh največji sodobni češki skladatelj in muzikant mojster Jožef Suk. Ni mu bilo dano. Preden je prišel k proslavi, je umrl. Svoje besede pa je zapustil dragi mladini, postale so last vsega naroda in vsega človeštva. Naj postanejo vodnik tudi jugoslovenskim Sokoličem in Sokolom, ki ne smejo nikdar pozabiti, da so nam ravno narodne pesmi rodile več sto let mrtvo svobodo. Slava in čast spominu velikega muzikanta Jožefa Suka! A. L.



Solnce.
(Linorez:
ing. arh.
O. Gaspari)

HRVOJE MACANOVIĆ, Zagreb:

KAKO DA PLIVAM BRŽE I LAKŠE?

MALO FIZIKE I MALO SAVETA SLABIJIM PLIVAČIMA

Čim neki početnik stekne kakvu takvu sigurnost u vodi, smatra sebe plivačem! Retko su takvi početnici skromni i oprezni u svojim izjavama, pa kada nekoga od njih pitate, da iskreno i pametno prizna retko ćete čuti odgovor: slab sam plivač, mučim se u vodi kada plivam, ne raduje me plivanje, bojim se duboke vode i čudno mi je nekako da se oslobodim u kretnjama...

Prelaz iz onog posebnog raspoloženja nakon prvih plivačkih uspeha, na ono neraspoloženje, koje dolazi od prepolaganog napredovanja, od čestih razočaranja i zbilja brojnih poteškoća, opšta je pojava kod svih plivača početnika. Taj prelaz je vrlo osetljiv, i baš onda je uloga prednjaka najvažnija. Prednjak mora u tom času da s najvećom pažnjom prati razvoj i napredak svog vežbača, i da mu pomaže u svakom pogledu. Uglavnom da ga bodri i zadržava u vežbačkoj disciplini i poslušnosti.

Stvari se obično ovako razvijaju: vežbači neplivači su »proplivali« (kao što se veli »prohodali« za malu decu!), i sada željni plivanja nastoje da u jednom zamahu nadoknade sve ono vreme neplivanja i željkovanja, koje je za njima. Obično misle da sada kada ne tonu, ne trebaju više učitelja ni vodu, i da im je prednjak suvišan. Sami se nestrpljivo upuštaju u svaku vodnu pustolovinu, pokušavaju sve, samo da bi što pre omerili, iskušali svoju »plivačku« veštinu. Ali nedovoljno izvežbani, oni će domala osetiti, da se isto tako dave, kao i nedavno, dok su još biti neplivači, samo ako preteraju u svojoj sigurnosti i u svojim vežbama. Onda nastaje sasvim suprotno raspoloženje. Umesto želje za napretkom i preterane sigurnosti u svoje plivačko znanje, kod tih se plivača početnika pojavljuje možda preterana malodušnost. Ne vole da se ponovno razočaravaju, i da ponovno oseće kako ipak još nisu plivači u punom smislu reči. Prednjak treba da sve to unapred predvidi, i da za svako raspoloženje i za svaku nepriliku ima pripravna sredstva, koja će brzo i lako vratiti ono najbolje i najkorisnije raspoloženje: volju za rad, ali i uverenje, da se u dva dana ne može postati dobar plivač, i da dobro plivati, doterano, lako, skladno plivati nije jednostavno!

Dobro je, da to znade svako, pa i onaj, koji sebe smatra već dobrim plivačem, kao i onaj, koji se istom sprema da ovog leta postane plivač. Treba marljivo i strpljivo učiti plivanje. I treba sva razočaranja dočekati onako kao što sokolski vežbač mora da dočeka poteškoće u vežbanju. I još nešto: treba proučavati plivanje. Pomalo i naučno.

Kada pažljivo ispitujemo plivanje moramo iskoristiti sve što znamo iz hidrotehnike, a naročito je važno, da sva načela i sva iskustva, koja imamo iz drugih grana telesnog vežbanja prilagodimo novim uslovima u vodi. Kretanja izvedena u zraku ima sasvim drugi učinak, od iste te kretanje izvedene u vodi. Vežba izvedena odzivom od tvrde zemlje sasvim je nešto posebnog, kada se nastoji opetovati odzivom od tekućine. Po svojim pokretima iste, savršeno iste kretanje čovečjeg tela, daju drugačije učinke, u novom sredstvu, u tekućini.

Potrebno je da se svi povedemo tim novim metodama u proučavanju plivanja, kako bismo postigli u svemu najpovoljnije uspehe.

Po hidromehaničkim pravilima, bez suviše teorije, s pokusima i ličnim iskustvom stvorice svako sebi jasnu i prirodnu predodžbu najboljeg i najsavršenijeg plivanja, najdoteranijeg stila i najlakšeg načina podučavanja.

Dok su ostali elementi svakog načina plivanja (slobodnog, prsnog, lednog i t. d.) specifični za taj način, položaj tela u vodi, »stav plivača« je element, koji se u istom obliku i s istim posledicama pojavljuju kod svih načina plivanja. Kada govorimo o »stavu plivača« u vodi, onda ne pitamo: »za koji stil?«, ali kada se govori o ostalim elementima uvek moramo znati o kojem je načinu plivanja reč.

Ostali su elementi svakog stila:

rad rukama,

rad nogama,

disanje, i

povezivanje svih pokreta.

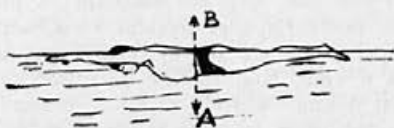
Od ovih pet elemenata, »stav plivača« je osnovni, temeljni element, koji ćemo baš zato posebno i na prvom mestu spomenuti.

Već sam izraz »stav plivača« odaje duhovitu zabunu. Stav dolazi od stajati, a čovek stoji uspravno na nogama. U »suhozemnom« nazivoslovlju mi imamo spetni stav, raskoračni stav, spojeni stav i t. d., u vodi — makar se i to često dešava — pravi plivač uopšte ne stoji: on leži na vodi. Naziv »stav plivača«, koji su neki noviji stručnjaci promenili u »položaj plivača« odaje ono što sam na početku istaknuo: vodene vežbe (ili vežbe u vodi) su nešto sasvim posebnog, različitog od vežba na zemlji.

Vrlo je česta pojava da slabi plivači u vodi »stojе« kada plivaju. To je moć navike, tu je čovek, suhozemac, i u novoj sredini zadržao svoje običaje i navike. Svi ljudi — osim retkih iznimaka — prve plivačke pokrete prave uspravno u vodi, u vertikalnom položaju, tako da je glava (na kojoj su usta i nos, organ za disanje) okomito nad trupom i nogama (sl. 1). Dok sve životinje znadu plivati i bez učenja, svojim prirodnim i nasleđenim svojstvima, dotle čovek i — najbližnja mu životinja — majmun, moraju da uče plivati. I majmuni plivaju uspravni, i oni se kao i čovek — dave u vodi!



Slika 1



Slika 2

»Stav« plivača u vodi mora da bude položaj savršenog ležanja (sl. 2).

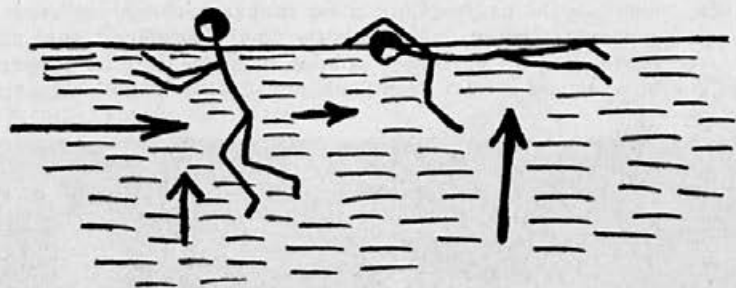
Zašto?

To je vrlo lako dokazati!

Svako je ljudsko telo (osim par iznimaka na stotinu) jednako teško koliko i voda, ili stručno: jednake specifične težine. Većina ljudi je čak i lakša od vode. Svako je lakši od vode kada pluća ispuni zrakom, zatvori usta i nos, i mirno uroni s celim telom, pa i s glavom u vodi. U moru pogotovo!

Telo pliva, odnosno plovi po starom Arhimedovom zakonu, da uronjeno telo postaje toliko lakše, koliko je težina istisnute tekućine. Radi tog pravila je slabom plivaču vrlo teško da roni, da se zadrži pod površinom. Pokušajte samo uroniti, pa ćete sami osetiti delovanje Arhimedova zakona.

Kada telo mirno plovi, onda je postiglo ravnotežu: sila njegove težine izjednačila se sa silom, s kojom tekućina »nosi« to telo. Tu je specifično teža ravnoteža sila dala rezultantu (setite se fizike) jednaku ničtici: i kada bi i svi drugi uslovi ostali trajno isti, to bi telo moglo bez prestanka da tako plovi na vodi. Tako, ne samo nekoliko sati, već i dana, meseci, godina. Ali čovečje telo nije čeličan brod stalnog i nepromenljivog oblika, već se specifična težina čoveka menja, i to baš u vezi s disanjem: kada su pluća puna zraka telo lakše plovi, a kada se izmanjuje iskorišćeni zrak s novim, u času kada se pluća ispražnjavaju, nastaje i poremećenje one ravnoteže, i nastaju promene položaja plivača. Sila A (slika 2) postaje veća i manja,



Slika 3

menja se periodički u svakom disanju, a isto tako i sila B, koja »nosi« telo na vodi mora da se menja, da bi zadržala ravnotežu plivača. Nastaje jačanje i slabljenje sila, nastaju promene ravnoteže, i s tim nastaje spuštanje i dizanje tela, koje plovi na površini vode. Svaki je plivač to sam iskusio, kada je ležao na ledima na vodi. (Sl. 3.) Kako bi disao tako bi se spuštao i dizao u vodi. To spuštanje i dizanje u vodi od ravnoteže sila stvara novu fizičku olinu: sila i gibanje daju — rad. Kada telo diše, ono radi, poremećuje ravnotežu sila, a otpor vode stvara također protivan

rad. Kada se to čovečeje telo bude krenulo, kada se bude kretalo po vodi, ono će tu ravnotežu nastojati zadržati i smanjiti rad utrošen za održanje te ravnoteže.

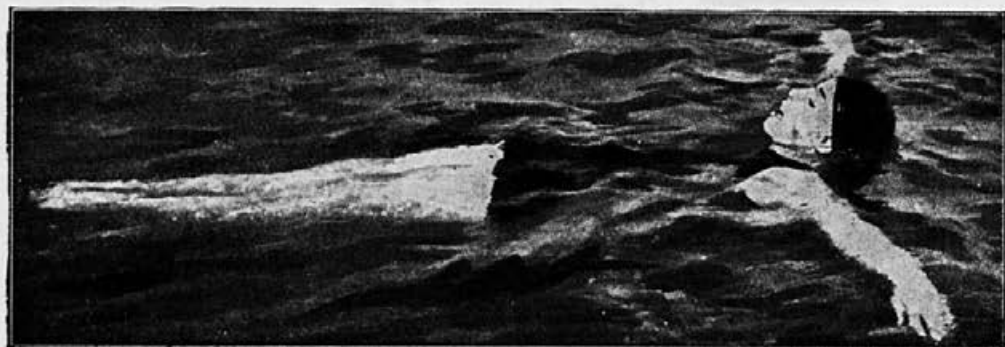
Zakoni, koji vrede za svaki brod i za svaku ladu, vrede sada i za telo plivača. Jedna ravnoteža postoji kada telo miruje, plovi na vodi, a druga je ravnoteža potrebna kada se kod plivanja telo kreće na vodi. Kada telo leži opruženo na površini vode (slika 3), ono čitavom svojom površinom tlači vodu, i daje najveći otpor tonjenju. Kada telo stoji uspravno (slika 1) onda manji otpor suprotstavlja tonjenju, ali zato najveći otpor daje napredovanju, kretanju po vodi. S malim crtežom, mogli smo sve ovo odmah lako i jednostavno protumačiti. Ali sam namerno sve ovo iznio, kako bi sve one, koji se zanimaju za plivanje upoznao s načelima, koje napredno vežbanje postavlja prednjacima i vežbačima, kao sredstva za uspešniji i napredniji rad. Na slici 4 može se videti zašto je za plivanje položaj ležanja na vodi bolji od stajanja u vodi. Kod ležanja je otpor daleko manji. To se može još lakše ispitati pruženim dlanom u vodi. Prođite otvorenim dlanom u vodi, najpre tako, da je dlan uronjen uspravan pa ćete osetiti tlak — otpor napredovanju, a drugi put prođite dlanom tako da je usporedan površini vode. Otpor je mnogo manji, pa je zato i snaga potrebna za kretanje manja.

Pre nego pređemo dalje još jednom prodimo ovo što smo ovde samo postavili, a da nismo konačno izvodili, jer se to niti ne može u ovakvom jednom članku.

Svaki neplivač, čim propliva želi da brzo i naglo postane dobar plivač. Ali biti dobar plivač nije lako, zato treba mnogo volje, strpljenja i pametnog, sustavnog rada. Pre nego počnete s vežbama dobro je da promislite da u vodi imamo druge zakone kretanja, i nove, sasvim različite uslove. Telo u svakom plivanju ima isti temeljni položaj u vodi, ono leži na vodi. Jedno je ravnoteža mirovanja, a drugo je ravnoteža kretanja u vodi. Dok se u mirovanju nastoji samo postići plovljenje, u kretanju nam je cilj, da čim manje naše snage trošimo u održavanju ravnoteže, kako bi nam čim više snage ostalo za — plivanje, napredovanje. I čim otpor tela tom napredovanju bude manji, tim će nam plivanje biti lakše. Samo što se taj otpor menja brzinom kretanja, čim brže plivamo, tim je otpor napredovanju veći, kod istog položaja tela u vodi.

Kada god vršite neku kretnju u plivanju, morate po ovim zakonima hidromehanike razmisliti: povećava li ta kretanja otpor napredovanja, povećava li tonjenje. Je li ta kretanja korisna, ili je jalova. I koliko od svake kretanje korisno upotrebim, a koliko utaman trošim, ne samo bez koristi za plivanje, nego možda baš i štetno za plivanje i napredovanje. Vežbač, koji ovako prilazi plivanju biće stalno oboruzan protiv svih zaseda i iskušenja. Za svaku nepriliku i svaki neuspeh naći će jedno prirodno opravdanje. Sve ovo je preduslov za plivačkog prednjaka. Plivački prednjak mora ovako da posmatra plivanje i svoje plivače.

Sada kada znamo da je najpovoljniji stav za napredovanje (plivanje) ležanje na vodi, možemo postaviti tvrdnju da će najbolje i najlakše plivati onaj plivač, koji bude trajno zadržavao ovaj najpovoljniji položaj. I da će biti najprirodniji način plivanja onaj način, u kojem svacijm kretanjama plivač neće kvariti taj najpovoljniji



početni (temeljni) stav. Isto tako je jasno, da svaka plivačeva kretnja može da bude korisna ili štetna, već prema tome da li pomaže ili odmaže napredovanje ili se troši u održavanju tela na vodi. Sada smo već prešli drugim elementima svakog načina plivanja: kretnjama ruku i nogu. Tu treba posebno posmatrati pojedine načine plivanja: crawl (krol), prsno plivanje, ledno plivanje, razne složene načine, koje u tehnici plivanja nazivljemo njihovim engleskim imenima: Side arm stroke, Over arm stroke, Trudgeon, Double over arm stroke, i dr. O tome opširnije pišem u svojoj knjizi.* Ovim sam člankom hteo da mladim vežbačima, i to baš onima, koji će ovog leta naročito marljivo učiti plivati, iznesem načela, s kojima baratamo danas u proučavanju pravilnog i naprednog plivanja. Od najveće je važnosti da prednjaci i vežbači shvate ta načela, i da se koriste svime što znaju iz fizike i iz ličnog iskustva. Mnogo brže i pravilnije će napredovati u plivačkim vežbama oni, koji se budu po ovim načelima ravnali. Ako je igde teorija korisna, to je sigurno ovde, u plivanju. Teoretskim ispitivanjem, pokusima i raspravama uspeli su baš poslednjih godina najbolji svetski stručnjaci da usavrše načine plivanja i stvore neslućene mogućnosti. Svaki pomalo neka razmišlja, neka opravdava teoretski sve ono što radi u vodi, pa će mu uvek biti lakše, a pogotovo onda, kada ga zbune poteškoće, i kada naide na promena raspoloženja, o kojoj sam govorio u početku.

* H. Macanović: Plivanje u Sokolu, Split 1934, 100 strana, 40 slika, cena Din 15.—.

NOVI NAČELNIK SAVEZA SKJ

Zbor župskih načelnika i načelnica te glavna godišnja skupština Saveza SKJ izabrali su za načelnika našeg Sokolskog saveza br. dr. Alfreda Pihlera, profesora u Zagrebu.

Br. dr. Alfred Pihler rodio se 17. januara 1897 u Osijeku, gde je već kao dete vežbao u sokolskom društvu, a otac mu je bio starešina. U petom razredu gimnazije postaje prednjačkim pripravnikom, a malo kasnije vodi vrste muške i ženske dece, pa i člansku kategoriju. U sokolskom društvu obnašao je razne časne dužnosti. Učestvovao je svim poznijim svesokolskim sletovima kako kod kuće tako i u Češkoj, gde se potpuno udubljuje u sokolski život i sokolsku misao. Kad je nakon rata odložio vojničko odelo ponovno osniva Sokolsko društvo u Osijeku. Nato polazi na studije u Zagreb, gde radi u sokolskim društvima. Radio je na svim sokolskim poljima: i tehničkom i prosvetnom. — Brat Pihler prošao je sve stepenice u sokolskoj organizaciji: od vežbača u sokolskoj jedinici do načelnika u Sokolskom savezu. — I na književnom polju istakao se je brat Pihler, obogativši našu sokolsku literaturu s mnogim svojim radovima. Prošle godine videli smo ga kao vođu zagrebačkog sleta.



Brat dr. Alfred Pihler

Čestitamo br. dru Pihleru na velikom poverenju, koje mu je iskazalo Sokolstvo, želeći mu ujedno i pun uspeh u svojoj teškoj i odgovornoj dužnosti. Zdravo!

USPEHI TEKEM POEDINCEV IN POEDINK ZA PRVENSTVO SSKJ

Ker je bil letošnji Pokrajinski zlet v Subotici odgoden na prihodnje leto, so se vršile tekme poedincev in poedink za prvenstvo Saveza SKJ v Ljubljani 22. in 23. junija na telovadišču Ljubljanskega Sokola.

K tekmam so se prijavili 33 tekmovalci in 18 tekmovalk; nastopilo pa je 27 tekmovalcev (med tekmo sta dva odstopila in sicer Primožič Jože in Bernobič Silvan) ter 10 tekmovalk.

Tekme članov so obsegale: eno obvezno in eno poljubno prosto vajo; po dve poljubni vaji na drogu, na bradlji, na krogih, na konju na šir z ročaji, na konju vzdolž brez ročajev; skok v daljino, skok v višino, met krogle 7'25 kg oberočno, plezanje po vrvi 7 m visoko, brez prislon, tek na 100 m. — Tekme članic so obsegale obvezno in poljubno prosto vajo; po dve poljubni vaji na bradlji dvovišinsko in na drogu dočelno ali doskočno, poljubno vajo na konju na šir, poljubno vajo na gredi 120 cm visoki, met diska 1 kg, skok v višino, tek na 60 m.

V vseh panogah so dosegli člani lahko največ 2800 točk, članice pa 1800 točk.

Po končanih tekmah, ki jim je bilo vreme naklonjeno, so se ugotovili nastopni rezultati:

Člani:

- 1 Gregorka Boris, Ljubljanski Sokol, 2430 točk (86'8%)
- 2 Pristov Janko, Jesenice, 2363 točke (84'3%)
- 3 Grilec Konrad, Maribor - Matica, 2304 točke (82'2%)
- 4 Budja Juraj, Beograd I, 2286 točk (81'6%)
- 5 Boltžar Stjepan, Zagreb II, 2277 točk (81'3%)
- 6 Košnik Milan, Kranj, 2257 točk (80'6%)
- 7 Malnarič Janez, Ljubljanski Sokol, 2239 točk (79'9%)



Takmičarsko odeljenje članova s načelnikom br. dr. Pihlerom i zamenikom nač. br. Vojinovičem

8 Antosiević Edo, Ljubljanski Sokol, 2143 točke (76'5%)

9 Jelić Drago, Zagreb I, 2134 točke (76'2%)

10 Mihočinović Rade, Beograd III, 2129 točk (76%)

11 Skrbinšek Miloš, Ljubljanski Sokol, 2113 točk (75'4%)

12 Merzlekin Dimitrije, Beograd V, 2104 točke (75'1%)

13 Potokar Milan, Ljubljanski Sokol, 2102 točki (75%)

14 Kovačević Boško, Zagreb II, 2045 točk (73%)

15 Lesjak Franjo, Celje, 1997 točk

16 Stergar Miloš, Beograd V, 1916 točk

17 Vadnov Jože, Ljubljanski Sokol, brez 5 disciplin, 1839 točk

18 Popović Dragomir, Zagreb II, 1828 točk

19 Fluks Antun, Zagreb I, 1799 točk

20 Jeras Hubert, Zagreb I, 1657 točk

21 Ule Hinko, Kranj, 1409 točk

22 Rovan Dreja, Kranj, brez 5 disciplin, 1316 točk

23 Kucrević Milivoj, Zemun, 1313 točke

24 Skrbinšek Marijan, Ljubljanski Sokol, brez 6 disciplin, 1223 točke

25 Romelić Svetislav, Beograd II, 1200 točk

Članice:

1 Stefanini Zulejka, Zagreb II, 1557 točk (86'5%)

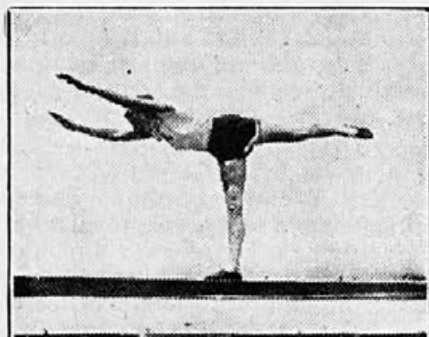
2 Krajinović Zrnka, Beograd - Matica, 1420 točk (78'89%)

3 Radivojević Dušica, Beograd II, 1412 točk (78'45%)

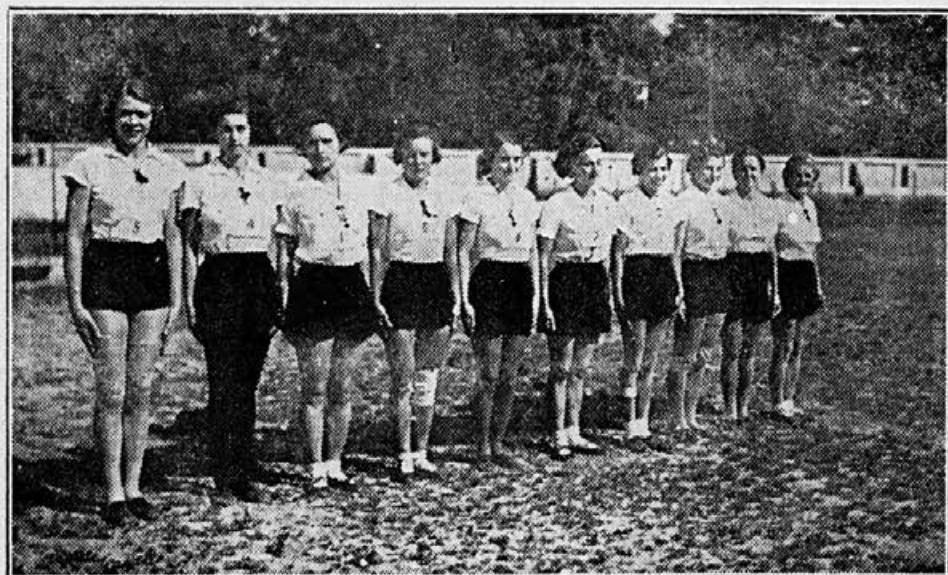
4 Hofman Flora, Beograd - Matica, 1355 točk (75'27%)

5 Veršec Maja, Zagreb II, 1144 točke (63'56%)

6 Kozjak Zora, Zagreb II, 1094 točke (60'87%)



Razovka (s. Stefanini)



Takmičarsko odeljenje članica (prva na levi prvakinja Saveza s. Stefanini)

- 7 Rajković Olga, Pančevo, 1079 točk (59'95%)
- 8 Veljković Vera, Beograd - Matica, 1040 točk (57'78%)
- 9 Jovančević Danica, Beograd - Matica, 933 točke (51'84%)
- 10 Romanić Vera, Zagreb II, 867 točk (48'17%).

Brat **Gregorka Boris** je na ta način postal savezni prvak. Ker je dosegel več ko 85% vseh dosegljivih točk, dobi kot priznanje lipov vence z znakom in trakom z napisom »SSKJ Obča tekma za prvenstvo posameznikov« ter diplomo. Isto prejme savezna prvakinja sestra **Stefanini Zulejka**. Vsi oni bratje tekmovalci in sestre tekmovalke, ki so dosegli manj ko 85% pa vsaj 75% vseh dosegljivih točk prejmejo diplome.

Na zletu bolgarskih Junakov v Sofiji bo nastopila vrsta prvih osem bratov in še brata Merzlekin ter Vadnov; izmed sester pa prvih osem.

Tekme sta vodila novi savezni načelnik br. dr. Pihler Alfred in savezna načelnica Skalar Elza.

Tekme so potekle v najlepšem redu in sokolski disciplini.



Stav o pleća,
šake o bokove
— raznožiti



Pretklon veliki,
glava se dotiče
kolena — ruka-
ma dohvat na
grane stopala

IVANKO BENDIŠ, Zagreb:

IDU LETNJI DANI...



Osećamo već sparinu letnjih dana. Škole su se zatvorile i naša omladina raštrkala svojim domovima. O, s kolikom se čežnjom iščekivao taj veseli dan. Nije šala posle deset meseci ostaviti školske klupe, po kojima je gdekad i koja suza kapnula, i dočepati se slobode. Koliko li je veselje onih koji su dobili odlične svedodžbe, a tuga onih koji nisu bili toliko marljivi i moraju da ostave svoje drugove i ponove razred. Neka im to bude opomena da iduće godine svojski prionu nauci. Jer svaki pripadnik sokolske organizacije ne sme da bude ni u školi zadnji. Sokoli moraju i u školi prednjačiti i biti prvi ili među prvima.

Nekoja su naša mlada braća pošla u svoja divna sela, da u Božjoj prirodi okrepe i osnaže duh i telo, neki na more da se nauživaju toploga sunca i mora. Duševne i telesne energije treba nadoknaditi, da se na jesen ponovno pristupi radu. Teže je onima koji su ostali u mestima gde je škola, po varošima i gradovima. Oni neće uživati nikakovu promenu, osim što neće ići u školu. A promena življenja utiče korisno na naš duševni život, oživljuje ga i osvežuje, daje poleta sticanjem novih utisaka. Promena vazduha utiče i na telesni razvoj, kao i promena hrane.

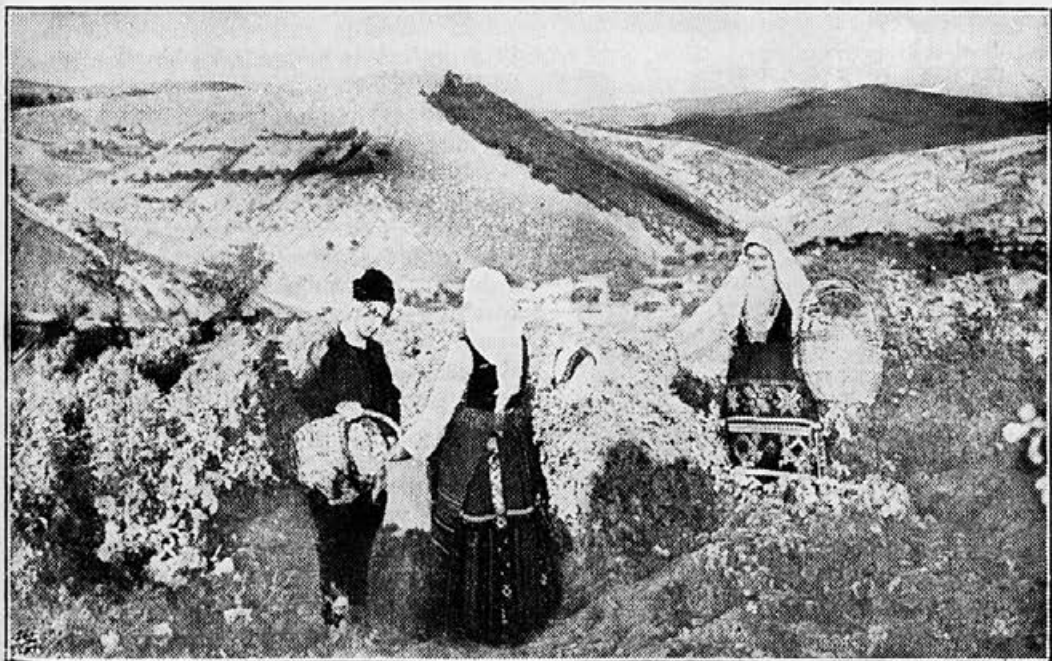
Kako je divno u našim selima među narodom, koji ti nosi srce na dlanu. On ti otkriva svoje brige, svoju tugu, izražuje svoju radost i udivljenje. Samo treba da mu se pokažeš prijatelj. Traži tvoj savet i tvoju reč prima rado. Samo nemoj nadići nos, kao da si svu mudrost sveta popio, jer će se pred tobom narodna duša zatvoriti. Budi demokrata! Pristupačan svakomu. S narodom češ se veseliti na žetvi, pri berbi, na poselu i u kolu. Kakovi su to ugodni časovi! Razumećeš dušu narodnu i zavolećeš je. Bilo je seljačke dece, ali kad su se pogospodila i s neke visine gledala na narod iz kojega su nikli, narod ih je prezreo. I imao je pravo. Puč nam je otac, a zemlja majka naša, kazao je naš šibenički sin Nikola Tomaseo.

Mnogi se dosađuju na selu. Soko se ne dosađuje nikada. Kad ne bi imao ništa da radiš, uzmi knjigu i pođi pod granatu lipu ili hrast, čitaj i razmišljaj. Ono znanje što si dobio u školi samo je temelj na kojem treba zidati, uvertira iza koje treba da dođe veliko delo. Čitaj samo korisne knjige. I sokolske. Pa sastani se nedeljom sa svojim vršnjacima i pričaj im kako je u gradu, kako teče život u sokolani i potakni ih da se i oni posvete tom lepom i korisnom životu. Videće u tebi lepog, razvijenog momka, treznog, zdrave duše i tela i povešće se za tobom. Ako je u tvom selu već osnovana sokolska četa, budi od pomoći braći. Okupljaj oko sebe decu i vežbaj ih.

I ti, mladi brate, što si pošao na more, nemoj od zore do mraka provoditi na žalu. Nije ni sunce zdravo, ako ga se prekomerno uživa. Uživaj divno more, naslađuj se njegovim čarima, ali se ipak seti, da si član sokolske porodice.

A što će naši naraštajci i naraštajke, koji ostaju i preko praznika u svojem mestu: I njih vuče neodoljiva želja za morem, za planinama, ali jače su prilike koje ih vezuju da ostanu tu. Neka se teše, da će se valjda druge ili treće godine i njihove želje ispuniti.

Verujte da će se brzo, vrlo brzo ti letnji dani isteći i opet će doći hladna, tmurna jesen. Iskoristite te dane. Oboružajte se snagom telesnom i duševnom.



Berba ruža u Bugarskoj

KAD JE MESTO ŠUMOVITO



U vremenu vladavine Miloša Obrenovića živeo je u selu Ramaći Sima Paštrmac, Milošev barjaktar. Njegova kuća nalazila se u zaseoku na mestu zvanom »Paštrma« u jednom dolu pod samom kosom. Kuća je bila sagrađena u orijentalском stilu s povećim doksatom za sedenje u letu. Na ovom je doksatu uvek bio povetarac i hladovina. Ispod kuće je vodio seoski put, koji je vodio iz rudničkih šuma.

Više ovog puta bio je podignut kameni zid iz koga je na dve gvozdene česme tekla dobra pitka voda. Pod česmom se nalazilo veliko hrastovo korito, uvek puno hladne i bistre vode, koja je služila selu za piće, pojenje stoke i druge kućne potrebe. Stari ljudi su pričali, da su žene leti, a dosta puta i zimi kupale u ovom koritu pod česmom malu decu i odnosile kući crvenu, kao da su iz žara izvađena.

Planinski venac poviše ove kuće, koja se nalazila na vrhu sela zove se »Paštranska kosa« i produžava se u duljinu od oko 3000 metara. Njene strme strane spuštaju se u padine i završavaju u paštrmskom potoku.

Ceo ovaj prostor (oko 80 do 100 hektara) bio je obrašten lepom hrastovom i cerovom šumom, izmešanom divljom kruškom, jabukom, brekinjom, oskorušom i t. d. Ova šumica bila je celom zaselku pravo blagostanje, bogatila je ovaj kraj svojim blagodatima: rodom, hladom, zdravim vazduhom i lepom pašom za stoku. Pored visoke stoke, koja se na ovom plandištu s proleća ostavljala sve do Petrovdana, dok se livade ne pokose i žita ne požanju, izgonile su se ovamo u jesen ovce, svinje, koze pa i ćurke, koje se je blago lepo popravilo naročito žirom i divljim kruškama.

U minulim ratovima od 1915 do 1918 godine neprijateljska vojska posekla je na ovom lepom i pošumljenom prostoru svu šumu tako, da na celoj površini nije ostalo ni jedno stablo.

Usred toga se celokupni izgled ovoga kraja znatno promenio i nastupile su žalosne posledice haraćenja šuma. Kod prolećnjeg rastapanja snega i letnjih kiša nastajale su bujice, koje su s ovog ogolelog prostora s vremena na vreme odnosile ceo vegetacioni sloj zemlje, koji je mogao davati bar ponešto trave. Nakon toga pojavili su se na ovoj površini kameni majdani iz kojih su seljaci počeli vaditi kamen za popravak svojih kuća. Kopanjem zemlje i vadenjem kamena nastale su na površini rupe, a vučom krupnijeg kamena ostavljen je na ovom terenu samo sitan kameni pesak, koji je jačim letnjim bujicama odnašan niz litice



V gozdu. Lesorez: ing. arh. O. Gaspari

u selu, navraćajući u pojedina dvorišta i noseći iz njih sve stajsko đubre i okolišnu plodnu površinu zemlje u Paštrmski potok.

Na taj način su tamošnji seljaci izgubili svoje ranije bašte, koje su sada zamenile kamene hrpe. Ogoleli prostor ostao je nesposoban za bilo kakvu kulturu. Daljnja posledica svega ovoga je bila, da su 1924 godine usahnuli ne samo svi bunari i izvori u ovome kraju, već i ona čuvena »Paštrmčeva česma« sada strši s dve prazne gvozdene lule iz suvog duvara i bez divnog hrastovog korita.

U ovakoj situaciji sopstvenik Paštrmčeve kuće bio je prisiljen da istu prenese u daljinu od 3000 metara. Ostaše historijski poznata mesta gola i prazna da pričaju svetu i poznijim naraštajima gde je bila kuća Sime Paštrmca, Miloševog barjaktara, kako su se prilike u tome mestu izmenile i kako je sopstvenik morao kuću prenašati. Sve ovo pruža danas svakom prolazniku, koji ovim putem prođe, jasnu i žalosnu sliku kakav strašan prizor može načiniti nerazuman čovek sekirom, kada mu se dade mogućnost da na šumu naleti i uništi sve one blagodati, koje nam šume pružaju.

Presušivanjem ovih izvora usahnuo je i Paštrmski potok, nestalo je na njemu onih domaćih vodenica, nestalo je i onog izvora koji su po pričanju još Turci u česmu ugraditi, nestalo i onih lepih bašta, stočnih pojila, dečjih sastanaka i lepih pesama koje su devojčice oko svojih stada izvodile i njima celo selo veselilo.

U poslednje vreme u okolini ranijeg izvora pojavila se nova žica vode, koju su seljaci jedva dočekali. S ovog izvora nosilo je sada celo selo vodu u sudovima na dosta velike udaljenosti, koje su prelazile i preko 1000 metara. Usled oskudice na vodi služio je ovaj izvor istovremeno i za pojenje stoke, tako da o nekoj čistoći i higijeni vode, koja je gasila žed stanovnika od preko 50 domova, nije moglo biti ni govora.

Posledice svega ovoga bile bi još očajnije da se iz 1931 godine nije našao izvestan broj školovanih i dobrih ljudi, koji su se zauzeli da se izvrši savremena kaptaza vodenih izvora i podigne vodovod za ceo ovaj kraj. Šta je ovo značilo za selo to nije potrebno ni spominjati! Sada se među seljacima pojavila ponovno želja za pošumljenjem ogolelog prostora u Paštrmskoj kosi, pa su se stoga ovi preko sreskog šumarskog referenta u Kragujevcu već obratili Kr. banskoj upravi Dunavske banovine s molbom da im odobri 30.000 do 40.000 bagremovih sadnica, koje bi vlastitom radnom snagom u ogolelim predelima besplatno posadili. Napori i shvaćanja seljaka iz sela Ramače trebao bi biti lep primer i pouka ostalim selima, koja se nalaze u sličnim okolnostima, i koja će se na taj način najbolje uveriti kakve sve koristi i blagodati daju šume našem selu.

Braćo i sestre, na posao! Radite sokolskom snagom svom za Kralja, za narod, za mili dom.



Starinska soha Matere Božje.
Linorez: ing. arh. O. Gaspari

BRAT IZ KOROTANA

(Nadaljevanje)

IV.



Parizu zboruje mirovna konferenca. Tam je ozračje napeto in moreče. Lokavost se bori z lokavostjo in za visokimi besedami preži nizkoten pohlep. — V Glinjah v Rožu pozdravljajo Slovenci glasnike svobode, slovensko, jugoslovensko vojsko. Tu je vzduh topel in blag, kakor v domači sobici, ko se po dolgih letih razstanka zopet objameta mati in sin. Srce govori srcu. Iz preprostih, skoraj jecljajočih besedi odmeva mogočna pesem ljubezni in zvestobe, pesem življenjske sile, ki je niso mogla zatreti niti stoletja tujega gospodstva.

Padale so žrtve, tekla je kri. Mir vam, junaki, mir tebi, sveta mučeniška kri! Kjerkoli si za nas rosila zemljo, Bog te blagoslovi, da bo seme vate položeno kakor drevo večnega življenja.

V dvorani, ki ji je roka našega dekleta ozaljšala lice, čeblja prisrčna veselost. Zastopniki vojske sede za mizo, med njimi domačini, svoji pri svojih, bratje med brati.

Kdo je vse tu? Nihče ne vpraša, kdo si; dovolj je, da si naš! Čutiš v sebi pluti našo kri? Potem pozdravljen in Bog te sprimi! Izberi si prostor, kakor ti narekuje srce —

Tu vidiš zdravnika, tam častnika, višjega, nižjega, preprostega vojaka, ki se je odzval klicu domovine. Lahko si misliš, da je tudi njega po dolgih letih ločitve in vojnih grozot gnalo srce v objem svojcev, da bi rad videl ubogo mater, da se mu toži po ženi in deci, da nemara misli na mladenko, ki koprne plaka za njim, da bi rad vsaj za nekaj bežnih trenutkov stopil pod rodni krov, vendar je premagal v sebi topli klic in je šel na pomoč domovini. Stopi k njemu in mu sezi v roko, toplo ga pogledj in reci:

»Bog te sprimi, dragi brat!«

Tako. Veruj, da si mu olajšal pezo prevzete naloge.

Viš, tudi Srbin je tukaj, podporočnik Žiko, in se ozira okrog, kakor da se je predramil sredi pravljice. O Slovencih je že slišal, ves čas je vedel, da velja srbska kri tudi svobodi Slovencev, vendar ga resničnost pri vsakem koraku spriti preseneča. Na poti semkaj je videl pokrajino, ki je kazala na zunaj čisto nemško lice, in ljudi, bolj preplašene nego navdušene. Še zdaj ne more čisto verjeti, da je vse res, kar sliši in vidi nocoj, pa si venomer z dlanjo boža čelo, kakor da se mora šele predramiti. Zagorelo lice se čudi, črne oči so budne kakor na straži. Stopi, človek, k njemu in mu reci prijazno besedo! Ako ne bo do kraja razumel zvoka, nič ne de. Saj bo čutil utrip srca, ki je razločnejši mimo okorne besede.

Kdo je še vse tu, ko je dvorana tako do kraja polna, da se skoraj ni mogoče ganiti?

Nič ne vprašuj! Kar pogledj jih, saj jih poznaš. Visoki, nekoliko upognjeni mož, ki zdajle gre proti odru, je tovarnar Janez Podgornik. Daleč je že hodil po svetu, marsikaj je videl in skusil ter se nazadnje, rodu in zemlji zvest, vrnil domov, kjer je ustanovil lastno tovarno. Da, to je Janez Podgornik. On bo govoril pozdravni govor. Po dvorani je še več tovarnarjev in samostojnih obrtnikov, ki se kljub biču niso izneverili. Glej, kako jim sijejo oči! Same trdne, odločne korenine, tako topli v radosti in tako možati, da bi človek vsakega posebej objel in poljubil. Nocoj se z radostjo spominjajo vseh bridkosti, vseh črnih in viharnih dni, ko je padalo po plečih in rezalo v živo meso, nocoj jim prestanega trpljenja ni žal.

In delavci so tu, puškarji in delavci iz jeklarne. Ni jih še vseh premamil tujji zmaj. Kako je Štekljeva Hana vesela! Kar samo se ji smeje in povsod ima oči.

Poglej no, koliko je prišlo kmetov! Kakor v vetru otrdele grče so ti koščeni očanci. Dokaj je sivolasih vmes, lica so jim razorana, obrvi resaste, vendar jim v očeh in krog ustn poigrava nasmeh. Iz raznih vasi so prišli in žene imajo s seboj. Mnogim je bila pot dolga, pa so kljub letom in ostremu vremenu prispeli, zato jih tudi tako bodrilno pozdravlja tovarnar Podgornik. Vmes so očetje in matere, ki jim je vojna ugrabila po dva, po tri sinove, v srečo še gloje bolečina, toda nocoj so jo premagali. Saj sinovi, najsi žrtve tujjih mogotcev, le niso padli zaman. Matere in mamice vedo, da so vsi njih ljubljani, katerih izmučenih trupel se je usmilila bogve čigava zemlja, nocoj nevidno prisotni in pozdravljajo bratske borce, prinašajoče oznanilo svobode Slovenskemu Korotanu. Zato tako toplo sijejo materine oči, zato tako mehko božajo vse in vsakogar, zato jim je beseda nežna kakor molitev nedotaknjene dekliske duše.

»Bog vas blagoslovi, mučenice in svetnice naše!« moli vedri obraz gospoda Jurija. Da, saj res, tudi on je tu, župnik, borec in apostol. Samo nekaj ostrih gub na obrazu priča o trpljenju, ki ga je prestal, visoko čelo pa je jasno kakor teme Karavank, kadar jih po vihri spet poljublja sonce. Od povsod ga pozdravljajo oči, besede, žuljave roke in drobne roke živahne mladine, ki noče zaostajati za starejšimi.

Pa koliko se je zbralo mladine! Si hodil kdaj poleti križem po Rožu? Vem, da nikjer na svetu še nisi slišal toliko petja in si malokje videl toliko cvetja kakor na oknih teh ličnih kmetijskih domov. In vidiš, nocoj se je vse to pojoče živo cvetje preselilo semkaj. Dekletom rde lica, oči so sami dragulji, kakršnih bi zaman iskal po vseh zakladnicah sveta. Kje si kdaj videl rubin, ki bi bil bolj rdeč mimo teh svežih ustn, ki jih zdravje venomer pozibava v nasmeh!

Mladeniči so tu, malo okorni so v kretnjah ti tršati sinovi slovenskih gora, toda bogme res, oko mora biti veselo teh krepkih poganjkov našega rodu! Še stare korenine same se jih vesele. Samo starega Petriča poglej! Da nima sivih las, bi ga sodil za ženina, tako je razgiban. Zdaj sega v roko temu, tam onemu, pravkar je še pozdravljajal priletno sosedo, šment ga ne bodi, že kramlja z mladim dekletom, kakor da bi se menil, kdaj pride v vas. Vzlic temu ne pozablja njih, ki jim je v prvi vrsti namenjen večer. Tudi k Srbinu stopi, Bog ve, kaj mu pripoveduje, biti pa mora vsekakor kaj vedrega, zanositega, zakaj podporočnik Žiko še dolgo potem, ko stari korenina že kramlja drugod, ne more odtrgati pogleda od njega.

Kod je tako dolgo hodil Lipe? Pssst, na odru je bil. Saj je vendar zastor še zagrnen in zadaj čakajo pevci in pevke. Nocoj se morajo postaviti, nocoj je praznik, kakor ga še ni bilo.

Kje je Nanin Tonče, da je Lipe sam? Tamle ob strani sedi puškar Joza s teto Rezo. Svetloba ga slepi, vse mu je tako čudovito, slavnostno in ne-navadno, da sam ne ve, kako bi se obrnil. Cigaro si je nažgal, viržinko, kakor fant, pa gleda sem in gleda tja in prikimuje, kot da hoče sam sebi potrditi:

»Res je! Še smo Slovenci živi na Koroškem —«

Po kaj je neki prišel semkaj Lenc, ko ga vsaka kretnja izdaja, da se počuti kakor na žerjavici? Včasih ga od kod ošvrkne začuden, skoraj nejevoljen pogled, kakor češ:

»Kdaj si se pa ti izpreobrnil?«

Lenc poveša oči. Rad bi bil kakor drugi, v srečo se dramu zamrta zavest, toda vera je v njem premajhna, ker vera ni nikoli delež tistega, ki si je ogrnil plašč izdajalstva.

Da, Lenc poveša oči. Tovarniško vodstvo mu je naročilo, naj gre pogledat v Glinje, kdo vse vleče s Kranjci in Srbi. Sicer tega ni nikomur naravnost povedal, vendar se je pri puškarju toliko zagovoril, da mu ta zdaj lahko ponagaja:

»Nikar ne dremlji, Lenc, če nas res misliš šteti! Viš, koliko nas je že, pa še zmeraj prihajajo novi!«

Lenc, ki nima s seboj niti žene niti hčere, se po sili nasmehne, češ:

»Je res kar dosti ljudstva, res. Kdo bi si bil mislil, da bo po tolikih letih vojne ostalo živih še toliko ljudi —«

»Nič ne maraj, Lenc«, mežika Joza, »to je kakor v uganki: Bolj ko pri-tiska, bolj se bliska! Nas ne iztrebi ne toča ne moča. Boš moral kar povedati privandranim gospodom, naj se začno polagoma odpravljati na pot —«

»E, komu bom jaz pravil! Kaj pa misliš, da pomeni delavec tem in onim!«

»No, no, tako za v smeti tudi nismo. Delavec pomeni delo, to pa moč! Če bo le moči dovolj, bo vse prav. Dobro volje nam itak nikoli ni zmanjkalo.«

Lenc skomigne z rameni. Sam med tolikimi, kaj naj človek reče?!

»Mojca, daj, daj, prinesi še vrček mošta!«

Izza zastora je bilo čuti rahel glas in Reza se zgane. Zdajle se je raz-maknila zavesa in vse oči se upro v skupino pevk in pevcev, ki domala vsi v narodnih nošah zapoje na odru slovensko pesem domačo, nekdam tako kruto preganjano in zasramovano našo pesem.

— Gor čez izaro —

Viš ga, viš, tudi Tonče je tu! Pa celo k dekletom so ga deli, ko je tako brhko mlad. In kako mu prekipeva glas:

— Kjer so me zibali
mamica moja
in prepevali
hojli, hojla —

Čuješ, Srbije dragi, da nisi med Švabi? Doma si, pod rodnim krovom si: ista kri polje tu ob Dravi kakor v srcu tvoje Šumadije.

— Pel nič več ne bom,
ker ni več moj
dragi dom —

Ah ne, nikar tako žalostno! Morda je veljalo nekoč, danes je resnica drugačna. Ali čujete ploskanje, vidite oči, kako se krešejo v njih iskre novih dni? Dvorana grmi, vsa množica je eno samo telo in kakor živ bron je tudi podporačnik Žiko vlit vanjo in ploska, maha s rokami in pozdravlja z očmi. Pesem mu je povedala, da je res doma, pesem mu je izvabila solzo iz oči.

Pevci sami so presenečeni. Kakor živa slika mirujejo na odru, dokler se ne odloči Srnikov:

— Hej Slovani, kje so naše meje,
hej Slovani, kje je naša kri? —

To ni le pesem! Iz mladih grl vre izpoved in sveta prisega:

— Oj, za Celovcem, tam so naše meje,
oj, za Celovcem, tam je naša kri! —

In za Beljakom, za Trstom, za Reko in krog in krog našteva pesem in množica poslušča in gospod Jurij moli iz globine srca:

»Glej, Večni, zvesti rod. Ohrani ga in vodi na zemlji in ne daj ga v roke njegovim sovražnikom.«

Dvorana se razgiblje. Pevci so prišli sem dol in posedli za mize. Tudi Tonče je prisedel k stricu in polno nagajivih škrateljčkov se mu smeji v očeh, ko se obrne k Lencu:

»Ali se nismo dobro odrezali? Se moramo kar sami pohvaliti, ko nas nočete vi.«

Reza bi ga rada malo pokarala z očmi, češ, naj se tako ne loteva starih ljudi, a je tudi sama preveč vesela in ponosna. V vsakdanjosti je vendar samo preprosta delavčeva žena in poleg domačih opravil še postrežnica pri dveh, treh nemških družinah. To je trd kruh, grenak. Človek mora vsak dan sproti pogoltniti toliko štorov in tesel in vindiških svinj, da se do večera že res

sam sebi zaskuti in se smatra za manj kakor smet v cestnem blatu. Nocoj pa je vsakdanjost daleč za gorami, komaj medlo včasih za trenutek pokuka v srce in se naglo umakne, nocoj je Reza kakor gospa med gospodo in še vse lepše je, o, tako čudovito, kakor da so se odprla nebesa in je stopil med svoje Bog sam:

»Pridite k meni vsi.«

In zdaj govori Janez Podgornik. Skraja se mu nekoliko trese glas. Trenutek je tako veličastno lep, trenutek, kakor so si komaj kdaj v najtišji tišini verna srca drznila sanjati o njem, je zdaj živa resnica. In Podgornik govori. Beseda je bolj in bolj topla, srca si prihajajo bliže in bliže, v oči silijo solze navdušenja, sreče in žive vere, ko tovarnar izpove:

»Pozdravljam vas še enkrat, rešitelji in junaki, v imenu vsega slovenskega Korotana pristrčno pozdravljam jugoslovensko vojsko v želji in upanju, da skoraj ponese našo trobojnico na staroslavno Gosposvetsko polje in pripravi na Vojvodskem prestolu prostor junaku — kralju Petru I. in vsemu slavnemu rodu Karadorđevićev!«

Po dolgih stoletjih sme nocoj prvič odkrita beseda na dan. Čuj, kaj ni prislunhnila Drava, kaj ni v zavzetju obstal veter, begajoč po zasneženih poljanah? Joj, kako odmeva po dvorani, kako silen je ogenj, ki narekuje:

»Živela naša vojska! — Živel kralj Peter I.! — Živijo regent Aleksander! — Živela Jugoslavija!«

Vse vstaja, vse dviga roke, vse živi, ihti v brezmejni sreči, vse je čudovito sproščeno in poveličano, lko se vnovič oglase pevci:

— Iz bratskog zagrljaja
poleti pjesma svijeta ...

— — — — —
Slovenac, Srb, Hrvat
za uvijek brat i brat! —

Ali slišiš, Lenc? Čemu sklanjaš glavo in povešaš oči? Saj bratje vedo, da nisi Judež, ampak le premagan, zapeljan siromak. Razjokaj se in spoznaj to uro, spoznaj veliki čas, odpri oči in srce, da pride k tebi očiščenje in odpuščanje. —

Na pozdrave odgovarja slovenski častnik. Besede so kratke, vojaško resne, vendar tople. Jugoslavija da noče biti boginja osvete, noče maščevanja nad nikomer. Grmade žrtev in reke krvi so oprale vse, kar je minulost kdaj slabega navalila na nas. Zato prihaja Jugoslavija kot ljubeča mati in se iskreno veseli zvestih, hkratu pa živo kliče nje, ki jim morda še ni padla koprena raz oči.

»Tukaj je pripravljen dom in očetova streha.«

Vsi razumejo klic, vsi se ga vesele. Poglej, Lenc, kako se prožijo mišičaste roke, kako se bočijo prsi, kako celo matere in dekleta ponosno zro:

»Bog te sprimi, junak, za te besede!«

Ali še ne vidiš in res ne čutiš, Lenc, kako se odpirajo vrata domov? — Ne, siromak ne vidi in ne čuti. Medtem ko vsa dvorana ognjevito ploska častniku, se revež Lenc iztihotaji venkaj. Celó veža je polna ljudi in tudi pred hišo se gnete gruča, ki bi rada šla noter, zbegani Lenc pa si potezne klobuk nizko na oči in odhiti v noč. V lica reže mraz, pod nogami škriplje, škrtá sneg:

»Greh — greh — greh« —

Da, greh je bilo, Lenc, in sam Bog naj ti odpusti! Slišiš pesem, kako te biča v noč:

— Kdor narod izdaja,
svoj narod taji,
še zemlja ne pije
njegove krvi. —

Lenc hiti, skoraj beži, v dvorani pa valovi dalje najčistejša radost. To je kakor studenec žive vode. Srca se krepe. Sanje hite dalje in dalje ter odgrinjajo sončno bodočnost.

»Mi verujemo v pravico,« hrabri vojska.

To da je samo prehodno, dokler svet še tako vre. Sicer vsi upamo, da nas Pariz ne prezre. Dokaj naših ljudi je tam in njih beseda je postavljena na granitni temelj hrabrosti, ki se je z njim ovenčala srbska vojska ter v pobratimstvu z njo legije jugoslovenskih dobrovoljcev.

»Tudi mi gremo, kadarkoli bo treba«, se kakor za prisego ponudi mladina.

»Morda bo res treba. — Tedaj, mladeniči, pozdravljeni!«

Vojska nazdravlja, čaše zazvene.

— Zovi, samo zovi,

svi će sokolovi

zate život dati. —

Vsa mladina žari v ponosu, Tonče pa nestrpno pogleduje zdaj Lipeta, zdaj Podgornika. Ali sta pozabila na njegovo deklamacijo? Toliko je že bilo govorjenja in petja, samo on še ni prišel na vrsto.

»Kaj res ne moreš čisto nič mirovati?« ga hoče teta Reza zadržati pri mizi, toda mali šviga križem kakor živo srebro. Najrajši bi smuknil pod dolgo mizo in se splazil k Srbinu ter mu povedal:

»Mene so določili, da posebej pozdravim tebe, viš, pa so zdaj vsi pozabili na to. Reci jim vendar, naj mi ukažejo stopiti na oder.«

Končno se je Lipe menda vendar domislil. Zdajle je stopil k Podgorniku in mu nekaj zašepetal, nakar sta se oba ozrla na Tončeta. Res, Lipe prihaja k njemu:

»Boš znal gladko povedati?«

»Naprej in nazaj, kakor želiš! Saj sem komaj čakal in sem se že bal, da ste vsi skupaj pozabili name.«

Kaj si neki misli teta Reza, kam gre Tonče z Lipetom? Hotel ji je pripraviti malo presenečenja, pa se je učil skrivaj in ni nič povedal doma. To ga bo gledala, ko se s trobojko v desnici prikloni z odra!

»Razločno govori, jasno in čisto po domače, kakor da govoriš mami ali teti!« šepete Srnikov in Tonče prikimuje. Kri v njem je ogenj, lica temno-rdeče rože, oči dva mlada drozga. Na desni in levi stoji poleg njega deklica, Rožanka in Ziljanka. Zavesa zašumi in se razmakne, dvorana utihne kakor na povelje, Tonče z dekleti se prikloni, trobojka v desnici mu visoko vzplapola in že zvone v dvorano pozdravne besede. Jasen, skoraj uporno odločen je ta sveži deški glas in ljudje poslušajo kakor zamaknjeni. Stric Joža mežika in hlastno vleče viržinko, teta Reza venomer pritiska rutico na oči, oče Petrič pa je prekrizal roke na hrbtu in niha v ritmu govorjenih verzov.

Tonče zaključuje:

— ki zavihTEL do nas svobode si zastavo,

»Pa Nemci so onkraj Drave zasedli?« zaskrbi Petriča.

pozdravljen, srbski brat, naš jasni sokol, zdravo! —

Tonče se prikloni, po dvorani je za trenutek še vse nemo, nato pa:

»Zdravo! — Živela Srbija! — Bog vas sprimi, mili bratje!, Zdravo, zdravo!«

Zdaj sploh ni več mogoče zagrnuti zaves. Dvorana grmi. Častniki vstajajo, z rokami mahajo Tončetu, ki stoji na odru kakor kip, navdušenje valovi in valovi, ko nekdo nenadoma razmakne mize in si začne utirati pot skozi množico. Glej ga, to je srbski podporočnik in naravnost proti Tončetu gre! Kakor zamaknjen ga gleda, ga usrkava z očmi.

»Ne bodi mu urok«, sklepajo matere roke, »kako se mu blaženo smehlja. Kakor sinu, res, kakor lastnemu otroku.«

Tonče stoji, ljudje ploskajo, dekletci zardevata in v zadregi maneta s prsti vsaka svoj predpasnik, ko stopi podporočnik Žiko pred oder in razprostre roke:

»Zdravo, moj soko! Zdravo, mili moj braco iz Korotana!«

In že je deček v njegovem objemu, v njegovem naročju. Častnik ga nežno privije k sebi in ga poljublja. Matere in dekleta se zgrinjajo v venec krog njiju. Saj oko samo sebi ne more zaupati, da je res mogoče kaj takega! Čast-

nik-junak objema otroka - siromaka in ga ljubkuje, otroka uboge služkinje, ki mora za grenki kos kruha dan za dnem preslišati v Celovcu in više gori v Nemcih nič koliko štorov in kramпов in vindiških svinj. —

Kaj neki tolikanj govori Srbin Tončetu?

Ako mu je sojeno umreti, tukaj pasti za domovino, zdaj rad umre, ko je videl, kakšno deco rodi slovenska zemlja.

Zdaj gresta s Tončedom po dvorani, naravnost k puškarjevi mizi jo mahata, Podporočnik je že prisedel. Moj Bog, teta Reza dekleško zardeva in ne ve niti kam bi z rokami niti kako bi z očmi, častnik pa govori in boža malega po lasih ter ga venomer iznova stiska k sebi. Da sta zdaj brata, pravi, in mu Tonče ne sme več rekati gospod, ampak brat, da: Žiko, kakor ga kličejo doma. Tudi domov bo pisal o malem bratu iz Korotana in povedal, kakšno veselo presenečenje je doživel tu med Slovenci, pa Tončetovo sliko bi rad poslal materi v Prizren, da bo videla, kako čvrstega sokoliča si je našel njen sin. —

Vse hoče biti blizu Tončeta. Kakopak, tudi oče Petrič pride. Saj je tako srečen, da skoraj niti govoriti ne more več.

»Vidite, gospod«, se mu trga glas, »da res še živi naš rod!«

Srbin veselo pritrjuje, poboža Zalko in Folteja, ki se stiskata k dedu, seže materi Mojci v roko in spet pokaže na Tončeta:

»Evo, moj najmladji i najmiliji brat.«

In kako se ta človek lahko pomenkuje z njim! Kako so mogli trditi ljudje kot Lenc, da Srba ni mogoče razumeti? Petrič, Mojca, Joza, Reza, vsi ga razumejo, s Tončedom si imata pa toliko povedati, da bi bil Lipe že res kmalu ljubosumen, ko pride tako malo na vrsto, čeprav je šolan in sam kar cel gospod.

No, no, saj v resnici Srnikov ni tak. S podporočnikom sta se že zdavnaj pozdravila, zdaj pa z župnikom možujeta in ugibljeta o bodočnosti.

Da, res, ako le ni pravi trenutek zamujen, skrbi gospoda Jurija, ker delajo Nemci onstran Drave s postotterjeno silo. Denar, obljube, groznje, pest, vse mora v boj proti dramečemu se Slovcu. Za peščico teh Nemcev strnjeno stoji ostanek Avstrije, ki bo za vsako ceno skušala rešiti, kar bo le največ mogoče, a za njo stoji Nemčija in nemštvo vsega sveta. Germanstvo je trenutno res na tleh, a za Slovence je borba z njim še vedno trda naloga. Boj je neenak. Ako bi bil vsaj ves narod kakor tale deček, tako prebujen in odločen, o, potem bi lahko kriknili v svet:

»V svobodo ali v smrt!«

Kje je sila, ki bi si nas take upala pokončati?! Tako pa, moj Bog, kaj bi si prikrivali! Stoletja nemškega jarma so strahotno opravila svoje delo.

Ko se začno razhajati, molči že pozna noč. Nekateri imajo baklje s seboj. Svetli jeziki ližejo v temo in si sekajo pot na vse strani.

»Kakor sveti večer«, občuti Lipe, ko postoji pred hišo.

Tonče se drži podporočnika. Z njima jih je cela vrsta iz Borovelj: možje, žene, dekleta in fantje, tudi župnik Jurij je z njimi. Skoraj mu je, da bi zaukal.

Onstran Drave včasih blisne luč v temo. Kdo? Patrulja? Vohun? Morda samo pozen popotnik, ki tava domov. O, da bi vsaj našel za časa pravo pot!

»Lahko noč!« sega oče Petrič vsem zapored v roko. »Daj Bog, da se kmalu takole snidemo v Celovcu.«

»Srečno«, vošči Tonče na vse strani, posebej še botri, češ:

»Vidite, zdaj sva se z Žikom že prav za res domenila, da bom Sokol.«

»Soko biće Tonče, jest«, mu položi podporočnik roko na ramo.

»Jaz tudi«, mehko zaprosi Zalka.

»I ti, sekice«, je Žiko vesel.

»Pa jaz—?« se med materjo in sestro rine Foltej v ospredje.

»Također i ti! Bićemo svi kao moj mali brat iz Korotana otadžbini junaci, narodu svom Sokoli.«

(Dalje prih.)

NAŠI PESNICI

MICUN M. PAVIČEVIĆ, Zagreb:

KOB

Ču se jeka sa mora daleka,
Crni glasi, nose ih talasi:
»Više nije zv'ezde najsajnije,
Koja s'jaše sve obzorje naše«...
Zajauka duša mladog puka,
Kao guja kad grmi oluja;
Stenju gore, plače Jadran More.
A Topola, do juče ohola,
Sagla glavu u zemlju i travu!...
Šumadija, sablja demiskija:
Pogreb sprema!... Od bola nijema!...
I bez suza — ranjena Meduza:
Ćuti, čeka pravdu bez leleka,
Svjesna noći, ali i svemoći,
Koja klija iz njenih ćelija!...
Sa Lovćena, u crno zav'jena,
Ko da su se vile pomamile:
Pište, plaču, u oblake skaču.
A Cetinje, kroz suze proklinje
Krunolomce, Jude i lakomce,
Što iz pizme, ispod tuđe čizme,
Krv proliše, obraz ocrniše...
Kaluderi otvorili dveri:
Bogu služe, nariču i tuže.
Zan'jemile glave od Države:
Od serdara, pa do đenerala,
Od vezira do arhipastira.
Sve je na tle palo, zajecalo...
Na Dedinje, kukavice sinje,
Krila svile, dvore ocrnile!...
A Marija ciči kao zmija:
»Šta će Majka s tri Čeda nejaka,
Na Balkanu, vječitom vulkanu,
Bez zaštite Muža — rukodrža,
Pregaoca, Oca, ratoborca?«...
»Ne guši se, Mama, u suzama,
Moga Baba ne pob'jedi Švaba,

Madžar ljuti, ni Turčin okruti;
Iza plota pogibe od skota;
Al' Država, Njegova tvrđava,
Stoji jaka ko grom iz oblaka;
Miloni, i ako su bolni,
U nesreći, uv'jek su najveći!...
Nemoj, Mati, za Tatom plakati:
Brekće snaga u Tvog Sina draga,
On će rasti i brzo dorasti
Do alata, do sablje od zlata,
Do mundira i carskog porfira,
I na presto, na Očevo mjesto,
Skoro sjesti i kolo zavesti:
Sreće, mira i narodnog pira«...
»Blago meni, Diko i Mladiko!
Sve što reče, neka Ti se steče.«
»Amin Bože!« — kliknuše velmože,
I puk cio, što se okupio
Na Oplencu, na molitvu Svecu...
Dusi vođa, sve od Karađorda,
Kroz oblake lete i prijete:
»Petre, Sine, čuvaj naše čine:
Od krvnika i od izdajnika,
Od zlotvora i od ljudomora...
Brani, Sine, carske tvorevine:
Mačem, radom, ljubavlju i pravdom.
More r'jeka od pamtivijeka
Krvni naše lismo i prolismo,
Dok se nije stvorilo zdanije,
Iz kostura i granita sura,
Ljepše nije u s'vjet majstorije,
Ni od hrida još tvrdega zida!...
Krvca Tvoga Oca — Čudotvorca,
Neka bude pričešće za ljude,
Koji stoje na slavne razboje,
Od Marice do vrela Savice...«



ПОЗДРАВ КРАЉУ ПЕТРУ II

— Срећно владај, Срећо наша,
Живио нам, надо жива! —
То су речи рода Твога
С којима Те благосива.

Светла зрако будућности,
Зарана нам поче сјати,
Већ се види да ћеш роду
Пружит многе благодати.

Млад си јоште, ал' пун снаге
Као што су Твоје Пређе.
Краљу млади, достојан си
Свога Бабе за наслеђе.

Погодан си Ти следбеник
Свога Оца и Свог Деде,
Који дуго борише се
Да нам живот обезбеде.

Косово је освећено
Вековима што га свете,
Све су сада узалудне
Мрачне силе што нам прете.

И сада су помислили
Да нам станка нема више.
А кад гуше »Чувајте је!...«
Е, онда се преплашише.

Видеше нас ојађене
У жељезној једној сили,
Како смо се брзо снашли
Младог Тебе пригрлили.

Ми смо с Тобом, чувамо Те,
Као ока наше зене.
А освета мора доћи
За губитак неизмерни.

Сви до једног на стражи смо
Без прекида и без смене,
Та људи смо, жене нисмо
Ми смо чврети као стене.

ДР. В. В. РАШИЋ, Београд:

СОКО И ВОЈНИК

Реци мени, моја мила мамо:
»Зашто сада војнике имамо?
Све их гледам поносне и младе
Како само хитају и раде?«

— »То је лепо што ме питаш тако,
Треба да знаш к'о и дете свако:
У најтеже и одлучне дане
Војници нам Домовину бране!«

»Они бране?! Како је то мило,
Племенито, узвишено, силно!
Сад разумем! Ох, како их волим,
За њих ћу се да и Богу молим!«

»Тако, сине, мој Соколе мио!
И твој тата војник нам је био
И твој деда и сви наши мили,
Сви су они, сви војници били!«

»Слатка мамо, па и ја ћу с њима,
Јер шта лепше Домовина има:
Но кад има све синове своје
Да јој спремни на бранику стоје!«

»Е тако је, моје дете мило,
И нека би тако увек било!
Усред боја цео свет нас виде:
И Краљ увек с војницима иде!«

»Мамо, мамо, како ћу ти рећи?!
Кад бих мог'о нешто бити већи!
Куд' бих тада, ја бих добро знао:
Ја бих право у војнике стао!«

»Миље моје, неће дуго проћи
И то време брзо ће ти доћи
А дотле се и снажи и крепи,
И Соко ми буди, мој Соколе лепи!«

»Хоћу, мамо, и рећи ћу свима,
Свима мојим милим друговима:
У Соколе, ком' је живот мио,
Да би доцне још и војник био!«

ДВА КРАЉЕВСКА ПОВРАТКА

Болни удар, тешка туга,
Јадни народ снашла беше;
Кад нам оно ту недавно
Дичног Вођу одузеше.

Надасно се само срећи,
Живили смо у весељу.
Ни слутити нисмо могли
О ртаци у Марсељу.

Молисмо се вишњем Богу
Жив и срећан да се врати,
Али к'о да ј' и Бог хтио
Зликовцима среће дати.

Па каквим је путем иш'ло
То се може кратко рећи:
Тражио је само стазе
које воде нашој срећи.

Ето, на том сјајном путу,
На високом томе делу,
Нашао се изрод људски
Што одале на Њег стрелу.

И нестале белог дана,
свуд' завлада тамна сена.
Угаси се сјајна звезда.
Крв је света проливена.

Ето дана, дошли су нам
Как'вих никад није било.
Зар је икад сунце жарко
На небес'ма потамнило?

— Краљ је мртав — ево вести,
Што нам срца боде, пара,
Ево кобне приповести,
Од нашега Господара.

И у ове црне дане,
Дане туге, дане бола;
Из туђине враћају се
Два нам Краља, два Сокола.

Наш »Дубровник« понос лађа,
Тугом диже своја сидра
И доноси преко мора
Мртвог Краља Александра.

Почело је све да риди
Море силно бучи, пени.
И стене су проплакале,
И небо се зацрвени.

Нигде није так'ве боли,
Нигде нема туге веће,
Где се тог'ко суза проли:
Има л' веће где несреће?

Ал' док све то тако бива,
Докле народ сузе лије,
Утеха му озго слази
Преко дивне Словеније.

Из далека долази нам
Заточена нада паша,
Чија исто млада душа
Тешке боли сад поднаша.

У туђини школује се
Приправља се, учи, штије,
И тек само што је поч'о
Ето болне трагедије.

Разумије Краљ наш млади
Зао удес, све те јаде.
Знаде дете да Му Бабо
сврши живот — мучки паде.

И оставља своју школу,
Домовина јер Га зове,
Да он место свога Бабе
Сад настави све послове.

Кад у своју земљу ступи,
Када пређе преко прага;
Тад' милиони рањеније'
Усклицима поздравља Га.

Ал' докле се Краљ наш Петар
Дочекује на тој страни,
Ено тамо крај обале
Клече многи уплакани.

И ридати народ поче
И највише суза лити,
Јер »Дубровник« сад за часак
Тужан ће се усидрити.

С њим долази Херој, Владар,
На њему је света жртва.
Довози нам дичног Вођу,
Укочена, нема, мртва.

DJORDJE ŠAKOTA, Čapljina:

SOKOLANA VAS ZOVE

Gdje ste, braćo?
Gdje ste, sestre?
Gdje ste, draga djeco?
Kud lutate?
Kuda li hodite?
Dod'te k meni
Da se odmorite
I najljepše da se zabavite,
Dod'te k meni moji mali tići,
Vi ćete se na visoko dići
Niko neće vas moć dostići.

Sokolana vas zove
Dodi, brate — sestro,
Dodi, biće od koristi tvoje
Ostavite, braćo, vi kavanu

Posjetite češće sokolanu —
Primiću vas kao sine — kćeri svoje,
Što će biti od koristi tvoje!
Dod'te, braćo — sestre,
Dod'te, draga djeco,
Sokolana za svakog se trudi
Da svi skupa postanemo ljudi.

Sokolana to je vaša kuća,
U njoj, braćo — sestre, razvijate pluća,
U Sokolu svak se bratski gleda —
Soko nikom ispred sebe ne da.
Zato, braćo — sestre, svi u soko smjelo,
Bez obzira na grad i na selo,
U Sokolu, braćo — sestre,
Razvijamo duh i jačamo tijelo.

A. FRANCEVIĆ, Ljubljana:

ZVESTOBA DO GROBA

Nipon utonil v žalost je veliko:
preminul jadno zvesti je Harciko.
Šestnajst duhovnih, tisoči ljudi
za ravnijo so mu k pogrebu šli.

Harciko ni bil človek, marveč pes,
gospodu svojemu bil vdan je ves.
In ta — zdravnik Hildesaduro Ibno —
ravnati zmeraj znal je z njim pošteno.
Vsak dan na službo vozi se v Seisajo,
žival ga zjutraj spremlja na postajo,
zvečer ko spet je tu železni konj,
Harciko vselej že prišel je ponj.

Nekdaj Ibno mora med očake,
oj dolga pot in brez vrnitve vsake!
Harciko pač ni vedel, kaj je smrt,
in upal trdno je, čeprav potr, ne
zjutraj ne zvečer vam ni zamudil,
da ne bi verno se na vlak potrudil.

Enajst pomladi ni bilo gospoda,
tedaj še njemu sklenc se usoda.
Ves narod bridko se zajoka
po carstvu sončnega iztoka.
In da ohrani slava se Harciku,
kipar mu vklesal je na spomeniku:
»Harciko — vzor ljubezni trajne,
Harciko — vzor zvestobe skrajne.«



NA VIDOVDAN 1935

Zašto danas slavska vila tužnim glasom ljude budi?
Zašto zora sa istoka danas tako kasno rudi?
Znamo da je dan veliki — sveti praznik Vidovdana —
Al zašto su lica dece Majke Slave uplakana?

Ne pitajte — vila zbori — kad znate da rana stara,
U srcima još krvari i duše Vam ljuto para.
Jer je ovo spomen prvi na Heroje i Junake.
Da nam nema zemlje ove: njenog oca, njene majke.

Koji pade u Marseju radeć za Dom i slobodu,
I za večnu sreću svome Jugoslavskom dragom rodu,
Pa sad mesto zauzeo, prvo među Herojima,
Kakve samo narod zemlje ispaćene ove ima.

Na njega će prva mislo da poleti ovog dana:
Osvetniku Mučenika sviju naših Vidovdana,
Što osveti sve Heroje od Kosova do Soluna,
Zašto Njemu čelo resi večne slave zlatna kruna.

Njemu narod spomen sazda, jači nego vasiona,
Što će učiti pokolenja kroz godine miliona:
Kako za Dom raditi treba, za državu glavu dati
Jugosloven što će svaki, svakog časa slediti znati.

Pa ovoga Vidovdana ponavljamo zavet sveti:
— Za jedinstvo i slobodu Jugosloven znaće mreti.
Jer i On je život dao za veliko delo Svoje
Koje vekom čuvati znaće ova zemlja braće troje.

Čuvaćemo svi amanet i slediti Tvoje reči,
U potvrdu česa gromka zakletva nas sviju ječi:
Živeti će delo Tvoje dok je sveta i vremena,
Dokle bude zemlje ove i jednog Jugoslovena!

Svi ćemo pre izginuti, neg otstupiti sa branika,
Ove zemlje — čija snaga — jača jeste od čelika.
Zato Tebi nek je slava, Osvetniče svih Heroja,
I nek Ti je večna hvala za velika dela Tvoja!

RICA, Ljubljana:

POLETJE

Le zavriskajmo v sončni dan,
smehlja vesela se mladost,
ponuja cvetje nam radost,
ki v soncu se smehlja čez plan!

Le zapojmo pesem vsi,
ki glasno krog naj zadoni.
saj v naših srcih moč kipi
in kri nam živa valovi!

Poletje se povsod smehlja
in smeje se na dnu srca,
da kakor ptica gostoli
v te srečne, sončne, mlade dni!



VILKO R. LJUBIN, Nova Gradiška:

USTAJ!

(Budnica)

Ustaj, ustaj, Sokole!
Kupi Sokoliće
Sunašce je granulo
I zorica sviće.

Klikči, klikči, Sokole,
Klikči na sve strane
Kako li nam sunašce
I zorica svane.

Ustaj, klikči, Sokole,
Smjelo i veselo
Nek te čuje starosta,
Naše društvo celo.

Ustaj, ustaj, Sokole
Sokoliće vodi,
Jedinstvu i Bratstvu
Zlačanoj slobodi.

Ustaj, ustaj, Sokole
Kupi Sokoliće
Sunašce je granulo
I zorica sviće.

BOSANAC I MATIJA, Dekanovac:

PLAČ LOZE

Plače loza u proljeće
Kada vitki nož je sječe.
Kaplje joj suze doli
Kanda čuti teške boli.

Što je tebi, lozo vita,
Koja ti je bola skrita,
S koje plačeš bez prestanka
Od večeri do uranka?

Kako ne bi ja plakala
I vječito tugovala,
Kad se ljudi svakom zgodom
Truju mojim slatkim plodom.

Od mog ploda prave vino
I ko lude njeđa piju,
Bez mjere ga u se liju,
Mjesto da im bude lijekom
Ono im je smrću prekom.

I ja nisam blagoslovna
Već prokleta i otrovna,
Stoga plačem sa proljeća,
Već unapred nož me sječa
Na sve jade ljudskog roda
Što će patit od mog ploda.

Uživanje preko mjere
Gubitak je svake vjere.
Zla poraba Božjeg dara
Na zemlji vam pako stvara.



ТРИ СОКОЛА

Деветог октобра, врх Кајмакчалана,
Три брата, сокола, бежу пред капелом,
Али страшну језу, осетише телом,
Сназивши гуслара тужна уплакана!...

Гусле своје стиснуо на груди,
Ђути немо!... Муња све пролама;
На све стране олуја и тама!...
Поглед старца у даљине блуди!...

Забрињито, три сокола сива,
Гитају га: »Старче, шта то значи,
Што се небо нагло наоблачи,
Реци! — Шта се ово данас збива?«...

Дрхте усне и образи бледи:
Старац грца!... Звоно већ се чује,
Са капеле тужно одјекује!...
Болним гласом збори гуслар седи:

Краљ је мртав!... Чедо наше крви!...
У Марсељу; на пут' за мир света;
Од злочинца ком слобода смета,
Паде **Витез, Александар Први!**...

Крв се леди!... Авај!... Срца боле...
На колена, ко један се сруше,
Пред капелом. Па, за покој душе,
Великога **Краља** — Бога моле!...

Старац дрхти тужан, деца сузе лију,
Одједном скочише, — ал' их старац спречи;
На умору Краља, задње чујте речи,
Соколи: »**Чувајте ми Југославију!**«

Ја сам престар мо'о б' у гроб лећи;
Стог' памтите ову моју жељу:
Осветите злочин у Марсељу;
Злотвор не сме тој казни избећи!...

Изгубиемо најмоћнијег **Краља!**...
Где год има наше крви брата,
Србина, Словенца ил' Хрвата;
Завета се светог сећат ваља!...

Шта је оно!?... Старе очи ове,
Виде виле: с Триглава, Авале,
С Велебита, Балкана и Шаре!...
Свака своју тужну децу зове!...

А што дрхтиш, као да ћеш мрети?
— Видим браћу: Старце, жене, децу,
Заклињу се **Гробу на Опленцу:**
»**Чуваћемо Твој аманет свети!**«

Ти се смешиш, ал' ти сузне очи;
Зашто тако сјаје твоје зене!?...
— Видим сложну сву браћу **Словене!**...
Око... сузе... — радоснице точи!...

Је л' истина, ил' је само сена?...
— Видим храброг, милог, сивог **Тића,**
Другог Петра Карађорђевића;
Новог вођу свих Југословена!...

Сви под скиптар Младог Владара!...
Отаџбина зове децу своју!...
Поћи ћемо и у бојном строју!
Кад устреба: **За словенског цара!**...

A. FRANCEVIČ, Ljubljana:

POLETAŠI

Vesela jata poletašev plove
po toplém Tihem morju sem ter tja,
igraje reže sinjkaste valove.
ko lahko dviga jih Neptun iz dna.

Najveća skrb jim je: kako bo s hranom?
Za druge misli rod je pač prelen.
A nekaj pazi tudi na obrano,
sicer ujedam sam bo hitro pljen.

Hej poletaši, švigajte iz luže,
iz slane luže čilo v čisti zrak:
lovite spretno ribe in mekušce,
kdor već ujame, jati bo prvak!

A neki dan napade iz ozadja
vso četo velik morskí požerun,
odspred pa je tedajci plula ladja. —
Oh, kaj bo, blaži očka naš Neptun?

Drhteč od groze smrtne v visočino
zažene se krđelo iz valov,
nato pa v loku se spusti v nižino,
pocepa v ladjo, ji pokrije krov.

To zgodbo morskíh petelinov pravil
nekoč pomorec skušen je in star.
»Iz nje posnemam«, mož je še dostavil,
»da človek vendar je v prirodi car«.

KRESNICE

(Legenda)

Nizbreg odhaja vedra Deva-mati,
Krog nje pa dete Ješček drobenti,
spoštljivo se priklanja grm košati
in veja cvet-kadilnico vihti.

Nad njima kroži živ aeroplanček,
slovesno trosi doli svoj pozdrav:
to kvišku se zasukal je škranček,
da njuno pot pregleda iz daljav.

Pobere Sin igračo, svetlo školjko,
pa vtakne si jo v čisto haljico
in nagloma poboža bogomoljko,
ki srečna daje Bogu hvalico.

Ko pa za hip metulj ga je povabil,
naj odhiti od družbe majčine,
kaj vidi? žužka je sovrag pograbil
v pogubno past pretkane pajčine.

Zaman živalca širi temna krila,
da smrti bi prerani še ušla,
ko že ročica sveta potegnila
in jo spustila je na varna tla.

V večernem mraku — čudežne resnice!
žuželki zadek d'émantno zatli:
tako ustvaril Ješček je kresnice
za čast in slavo si do konca dni.

O kresu zdaj svetlica mlada blodi,
išočoč le Kristovih stopinj prek cest;
po rimski cesti na nebesnem svodu
potem iskri se v carstvu zlatih zvezd.

KOSEC

Travica žalostno šepeta,
cvetke boječe drhte,
ostra kosa zalesketa,
kosec ponosno čez polje gre.

Plašno prepelice frle,
zarod mladičkov trepeta,
dviga boječe se, frfota,
smrt zadiha čez jasno polje.

Kosec znojen veselo kosi,
kosa se bliska, a on se smeji,
poje radostno in vriška vmes,
da se razlega čez grič in les.

Koliko cvetk je že pokosil,
toda nikoli ni žalosten bil,
saj mu življenje je pisani vrt,
kaj naj bi mislil na žalost in
smrt?

Enkrat pa sivi starček bo
truden nabrusil svojo koso,
travo in cvetje počasi kosil,
sanjal, da nekda mladenič je bil.

Smrt spet ob njem kosila bo
mu šepetala: »Vzemi slovo,
dosti nedolžnih si cvetk pokosil,
zdaj se boš v črnem grobu
spočil!«



JOSO MATEŠIĆ, kaplar-planinac, Sušak :

OGULINU

Tamo ispod starca Kleka,
Gde počinje kršna Lika,
Grad Ogulin gordi stoji
Stare slave prava slika.

Usred njega u visine
Gradina se diže stara,
Frankopana grad to beše
Div-junaka i vladara.

On mi posta dragim domom,
Drugim mojim zavičajem,
Pa mu ovom pjesmom malom
Za sve toplu hvalu dajem.

U njemu je Soko svio
Jako gnezdo hrabrih ptića,
Njegove su kuće pune
Jugoslavskih Sokolića.

Tu planinci vojska hrabra
Već godinu drugu žive,
Tome gradu danas radi —
Rodoljublja — svi se dive.

Sad od njega daleko sam
Na granici Otadžbine,
Ali moje srce mlado
Svskog dana za njim gine.

I pozdrav mu bratski šalje:
»Zdravo, grade Sokolova,
Ti i dalje vredan budi
Slave Tvojih pradedova!«

BOSANAC I. MATIJA, učitelj, Dekanovci :

HRAST

Od iskona na istom mjestu stojiš,
O, ti moćni kralju našega drveća!
Snaga Ti biva iz dana u dan veća,
Krošnje svoje širiš, ničeg se ne bojiš.

Zla, niti vjekova, što su prošli tuda
Ništa više nije — ko što bješe prije.
U tvom šumu neka se tajna krije,
Tajna koja zanosi i pravi čuda.

Riknuo je bik. Turobno pastir svira
Dragu doziva i pjeva, zatim stane,
Najednom je vjetar zaljuljao grane
Saviija ih kida — to mi ne da mira.

Šumi, hraste, ko ti se nije divio?
Pričaj mi dugo, što si sve proživio!



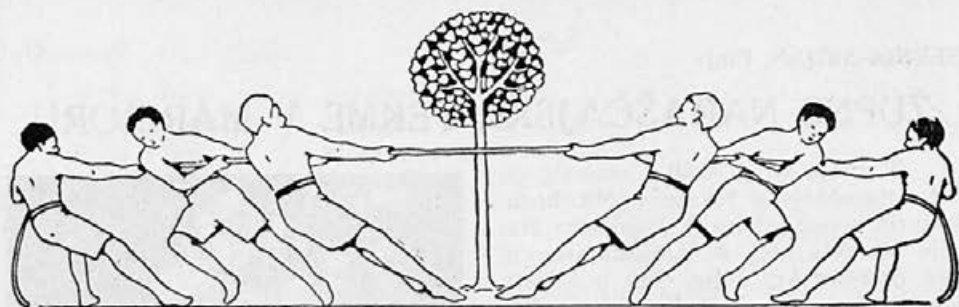
RICA, Ljubljana :

TOČA

Toča, toča ostri bič
zasvišči čez gozd in log,
biča polje, vseokrog,
izpreminja žito v nič.

Kmetič čuti njen udar,
ki ga peče in skeli,
da otožen zaječi,
ko vihra leden požar.

Toča, toča, ostri bič
biča žalostno zemljó,
zorno žito je mrtvó,
lakota bo, kruha nič!



RADOVI NAŠEG NARAŠTAJA

DRAGO M. POTOČKI, Zagreb:

BRAT JE MIO KOJE VERE BIO

To nije samo poslovice nabačena na papir, nego je to kruta stvarnost, koju niti mi, niti itko drugi ne može da uništi. To se vidi najbolje iz našeg sokolskog života, gde smo svi zajedno, svi se volimo ma kakvog staleža bili i svi smo u jednakom delu deonici sokolske slave. Kod nas nema razilaženja u veri i plemenu. Kod nas se to ne spominje. Mi smo svi jednaki; dobri Sokoli i svesni Jugosloveni. Samo tako možemo mi postojati, živeti i napredovati, jer slogom rastu i malene stvari, a nesloga sve pokvari. Znamo i uverili smo se što se događa kad je neko šovinista i kad gleda na verske i plemenske razlike. Zašto bi se uzalud međusobno trli i svadali kad znamo da nam to nije potrebno, jer smo jedna duša i jedno telo. Radi takvih sitnica natezaše se naši preci godinama na veselje naših neprijatelja, ali su konačno uvideli svoju pogrešku i kad nisu mogli pronaći ni najmanju zapreku među sobom pružili su bratske ruke i zagrlivši se obećali, da će dalje živeti složno borivši se rame uz rame protivu neprijatelja. Sada smo se uverili, da smo zaista jedno i da samo tako možemo da nastavimo započeti naš rad na boljitku i napretku naše lepe domovine. Nama je svaki pošten i plemenit čovek mio i on nam je brat u našem mukotrpnom životu. Ko gleda među sobom neke razlike, taj ne spada u naše kolo. Nama mora biti svaki jednako drag i mio i mi moramo svakog potpomagati, želeći mu dobro i na svaki način ukloniti i izgladiti sve verske, plemenske i staleške razlike, jer samo tako bićemo i nadalje složni i korisni našoj državi i našem narodu.

Naše plemenito sokolsko srce znaće da ljubi svakog čoveka, duž lepe naše domovine, tko misli dobro i pošteno i tko znade da je čovek.

DRAGO M. POTOČKI, Zagreb:

MOJA DOMAJA

Tamo gde šumi Vrbas
I Neretva divlja;
Gde Nišava
U Moravu srlja;
Gde se Triglav beli
U oblake diže,
Tuda sve moja
Domovina siže.

Okružena je rekom,
Gorom i dolom,
Grintavcem vrlim
I ponosnim Stolom.
Velebit kršni
K nebu se stere,
Podnožje njegovo
Sinje more pere.

Ono šumi,
Ko da se preti.
Boji ga se
Dušmanin kleti,
A Kajmakčalan slavni
Na straži stoji;
Moja domaja
Nikog se ne boji.

ŽUPNE NARAŠČAJSKJE TEKME V MARIBORU

19. maja so se vršile, letos drugo leto, naraščajske tekme v Mariboru, katerih so se udeležili v velikem številu naraščajniki in naraščajnice iz vse mariborske župe, da pokažejo vso svojo voljo in željo doseči čim lepše, čim popolnejše uspehe, kakor stremi pravi Sokol za vedno lepšim, za vedno popolnejšim.

Sredi telovadišča je ponosno plapolal naraščajski prapor, prehodno darilo vsakoletnega župnega prvaka, ki je bil lani last Ptujja. Prapor je vzpodbujal tekmovalce, da so vztrajali v borbi, da je vsaka vrsta hotela prekositi drugo in si priboriti čast in pravico, ko bo smela dvigniti prapor na svoje rame in ga ponesti domov, v čast vsemu društvu.

Na telovadišču naš je bila zbrana množica tekmovalcev in netekmovalcev in nemirno smo pričakovali trenutka, ko bodo razglašeni uspehi, ki jih je slednjič takoj po govoru br. staroste objavil br. Pertot. V drugo si je zaslužno priborila prapor vrsta ptujskih naraščajnikov, vrsta Maribor - Matica pa je dosegla drugo mesto.

Obe vrsti sta trdno sklenili, da se bosta pripravili za prihodnje tekme še bolj, da bosta dosegli še veliko lepše uspehe, kajti obedve imata enakovredno in častno nalogo: ena, da prapor očuva, druga pa, da si ga pribori.

Na ta način pa bo ostala v Sokolstvu vedno želja, doseči nekaj boljšega, vedno se bo vršila vztrajna in viteška borba boljšega s še boljšim za plemenito stvar in Sokolstvo bo s krepkimi koraki in ponosno glavo stopalo v bodočnost in se približevalo svojemu cilju.

Glavni rezultati tekem:

Moški naraščaj, višji oddelek:

1. vrsta:	Ptuj	3711 točk	77'38%
2. „	Maribor - Matica	3274 „	68'20%

Moški naraščaj, nižji oddelek:

1. vrsta:	Studenci I	3432 točk	81'71%
2. „	Ptuj	3409 „	81'19%
3. „	Tezno	3388 „	80'66%

Posamezniki, višji oddelek:

1. Skofič Milko	Maribor - Matica	642 točk	80'25%
2. Šober Boris	Ptuj	632 „	79'—%
3. Kostanjevec Zvonko	„	617 „	77'12%



Zmagovalna vrsta višjega oddelka; bratje: Šoler Boris, Šoler Marjan, Vindiš Jurij, Šalamun Bojan, Lipič Ernest, Polič Radko, Kostanjevec Zvonko, Močnik St.

Posamezniki, nižji oddelek:

1. Zorko Slavko	Studenci I	683 točk	97'57%
2. Debelak Ivan	Ljutomer	679 ..	97'—%
3. Pečar Franc	Maribor II	670 ..	95'71%

Ženski naraščaj, višji oddelek:

1. vrsta:	Maribor III	3253 točk	90'36%
2. „	Maribor - Matica	3226 ..	89'61%

Ženski naraščaj, nižji oddelek:

1. vrsta:	Maribor - Matica	2983 točk	82'86%
2. „	Sv. Lenart	2879 ..	79'97%
3. „	Maribor II	2824 ..	78'44%

Posameznice: višji oddelek:

1. Dolenc Marija	Maribor III	589 točk	98'16%
2. Ribarič Vida	„	586 ..	97'66%
3. Mastnak Alenka	Maribor - Matica	578 ..	96'33%

Posameznice, nižji oddelek:

1. Brumen Heda	Sv. Lenart	593 točk	98'83%
2. Fak Angela	Studenci	542 ..	90'33%
3. Weber Marica	Tezno	541 ..	90'15%

ZEC VELIMIR, naraštajac, Sok. društva Prijedor:**USKOK**

Hridina gorda u nebo se vije,
A pod njom tiho more spava.
Ranjen uskok bolno se previja od rana
I krik mučenja do neba se čuje.

Plave se usne i bliži se zadnji čas,
Grče se ruke i šumj talas,
Poslednji ledeni usklik i glas
Mučenika zemlje svete ode u nepovrat.

Srce se ledi junačko od bola,
Smrzava krvca od žestokih rana,
Tiho, ledeno more i dalje spava,
Dok Porta širi zlikovačka krila.

Dok pada tvrdi Klis i Senj grad
I pište mučenici, mori ih glad,
Duhovi mrtvi plaču, grozi se i sam Bog,
A jadnu raju kolje janjičarski nož.

Gavrani crni nad mrtvim kruže telom,
A soko suri gleda iz oblaka svog,
I talas tmurni se lije obalom tom,
A mrtvi Uskok leži daleko od kraja svog.



TATJANA ČUČEK, Ptuj:

IZLET NARAŠČAJA V ORMOŽ

Dne 12. maja so od vseh strani prihitele množice mladih, navdušenih naraščajnikov in naraščajnic v Ormož. Prišli so tudi bratje in sestre iz Središča in Varaždina. Na kolodvoru so nas lepo sprejeli Ormožani.

Ko smo prispeli na telovadišče, so se najprej vršile bratske tekme med posameznimi edinicami, kjer so sestre in bratje pomerili med seboj svoje mlade moči.

Dosegli so prav lepe uspehe.

Po tekmah je bil nastop naraščaja vseh društev (Ptuj, Središče, Varaždin in Ormož), ki so se udeležili izleta. Bilo je zelo lepo. Vreme nam ni nagajalo, tako da je prireditev vsestransko uspela. Popoldne je bilo lepo poselo, za katerega je vsaka edinica oskrbela nekaj točk.

Po poselu je bila prosta zabava in je bilo veselje splošno.

Zadovoljni smo se vračali domov.

Na tem izletu so se še bolj utrdile vezi z brati in sestrami ob doljeni Dravi. Z njimi nas že itak družijo vezi državnega edinstva, a še bolj nas veže bratska vez — sokolska zavest.

Nihče ni obžaloval, da se je udeležil tega izleta. Splošna želja pa je bila, da bi bilo še več takih izletov.



Slike sa natecanja u Ormožu

DRAGO M. POTOČKI, Zagreb:

JUGOSLAVIJA

Jugoslavijo, zemljo mila,
Tko se Tebi još ne divi.
Ti si majka div-junaka,
Svak u Tebi rado živi.

Stvarahu Te stoljećima
Najbolji sinci rođa Tvoja
I levali krvcu svoju
Čuvajući Kralja svoga.

Bilo ih je mnogo koji su hteli
Da je unište i razdele,
Ali ćete branilaca hrabrih
Neće to nikad i nisu htele.

Mnogo je kosti i lubanja
Uzidano u temelje Njene.
Ona je čvrsta i stalna,
Jer je čuvaju poginulih sjene.

Ona će takva i ostati,
Jer k savršenstvu leti.
Neće je skrhat nikad,
Ni davno, ni dušmanin kleti.



GLASNIK

SILBA. — † Tonko Matulina. Nemilosrdni, kruti udes, ote nam tragičnom smrću našeg uzornog brata Tonka. U cvetu svojih sedamnaest godina, pun mladenačkog poleta i ideala, ostavi naš nenadno zauvek. Mi svi duboko kosnuti njegovom nenadnom smrću, grcamo u plaču, a naša se srca lome od tuge nad preranim grobom našeg dobrog Tonka. Oh, s kolikom boli, mi osećamo prazninu, koja je nastala u našim redovima njegovim gubitkom, a koja se neće tako lako ispuniti. Nestade ga, nema ga više među nama, ali uspomena na nj, ostaće večna, njegova draga slika lebdeće nam uvek pred očima i bodriti nas, da idemo onim putem, kojim je on išao.

Naraštaj, zajedno s starijom braćom, dostojno ga je ispratio do večnog počitka, da mu reknu svoj poslednji »Zbogom!« Nad otvorenim grobom oprostio se, u ime svih članova, br. Kuljević, društveni tajnik, veoma dirljivim govorom, a zatim naraštajac R. Marinić, položivši na grob krasan venac s narodnom trobojkom.

Neka je slava našem milom bratu — Tonku Matulina! L. M.

ORMOŽ. — Naraštajski dan. U nedelju 12 V 1935 organizirali su naraštajski oseci Sokolskih društava Varaždin, D. Središće i Ptuj sa Sokolskim društvom Ormož, kao domaćinom, izlet naraštaja okolnih društava u Ormož. Impozantan broj od preko 200 naraštajaca(-ki), zajedno sa sokol. decom i članstvom društva Ormož, prošao je mestom. Meštani su živo pozdravljali. Na stanici pozdravio je sokol. omladinu u ime društva Ormož br. Turka. Nakon kratkog odmora održana su pod vodstvom samih naraštajaca iz Varaždina i Ptuja lakoatletska takmičenja između sudelujućih društava. Organizacija i izvedba utakmica bila je uzorna, pa su i sami rezultati kao i uspeh ovog takmičenja, — u

posve bratskom skol. duhu, — zadovoljavajući.

Posle povratka s mise, odigrana je utakmica u odbojci između naraštaja iz Ptuja i Varaždina. Pobedio je naraštaj iz Ptuja sa 2 : 1 (16 : 14, 5 : 15, 15 : 13). Posle je druga vrsta društva Ptuj odigrala utakmicu s naraštajem iz Ormoža te izgubila sa 3 : 0 (15 : 9, 17 : 15, 15 : 13).

Posle ručka bilo je razgledavanje Ormoža. U 2 časa počelo je uz dosta veliki poset općinstva iz Ormoža vrlo uspelo poselo. Posle pozdravnog govora br. Turka, uzorno je varaždin. muški naraštaj odvezbao Kovačev mornarski sastav, a muš. naraštaj iz Ormoža »Kovački ples«. Diletanti — naraštajci iz Ptuja odigrali su vanredno dobro jedan pozorišni komad te bili popraćeni velikim aplauzom. Posle toga otišli su svi učesnici na vežbalište gde se je održao skupni nastup muš. i žen. naraštaja, a posle toga održana vrlo uspela omladinska zabava. A. K.

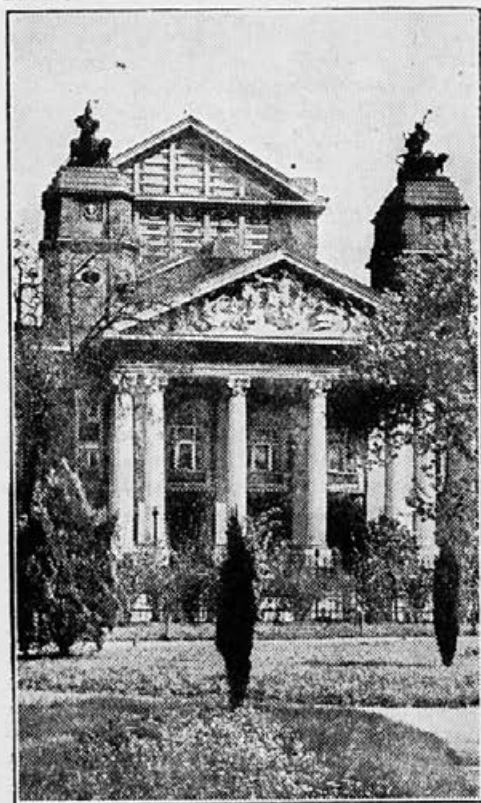
VARAŽDIN. — Logorovanje naraštaja. Ovih su dana ispunjene delimično želje naraštaja Sok. društva Varaždin, jer je Narašt. osek nabavio za vlastita svoja sredstva, koja je skupljao 3 godine, vrlo dobre šatore za 26—27 osoba uz cenu od 4888 dinara. Sada određena braća traže teren za prvo logorovanje, koje će se verovatno održati u našem Zagorju. U blagajni narašt. oteka preostala je još svota od 1500 dinara, čime će biti pomognuto logorovanje. A. K.

ZAGREB 3. — Iz naraštajskog oteka. Na uskršnji ponedeljak 22 IV priredio je N. O. izlet na Lisicu pod vodstvom brata Marčelje. Izletu je prisustvovalo preko 40 naraštajaca i naraštajki, koji su ugodno u sokolskom raspoloženju proveli jedan dan u našoj krasnoj prirodi.

Sokolsko društvo Zagreb III priredilo je 12 V omladinsku akademiju u Maksimiru. Akademija, za koju je sve točke uvežbao br. Radej Zlatko, je vrlo lepo uspela. Prisutno je bilo mnogo roditelja koji su sa zanimanjem i zadovoljstvom pratili program i pljeskom nagrađivali svoju decu, marljive vežbače. Akademija ima veliki moralni uspeh.

Sokolsko društvo Zagreb III priredilo je omladinsku akademiju 30 V. Sve tačke su uvežbale sestre Beličević i Vunetić. Akademija nije najbolje uspela radi prekratkog vremena uvežbavanja. Braća i sestre, koji su na toj akademiji nastupala tršće se ubuduće više, pa će napredak biti veći.

Naše društvo priređuje ove godine letovanje za naraštaj u Kaštel-Sućurcu kraj Splita, i to za muški naraštaj u julu, a za ženski u avgustu o. g. Osnovana je i putna blagajna, a priređuju se i akademije i druge priredbe kako bi se namakla sredstva za letovanje. Naraštaj će imati prilike da provede mesec dana na našem plavom Jadranu, pod okriljem toplog dalmatinskog sunca.



Sofija: Narodno pozorište

BLATO. — Rad naraštajskog oteka. Tek je mesec dana otkako se je u našem društvu osnovao naraštajski otek sa svojom posebnom upravom.

Od našeg osnutka do danas uprava je održala 4 svoje redovne sednice, te jedan naraštajski sastanak. Priredili smo 2 vrlo uspela izleta, 24 aprila na brdo »Kom« visoko 508 m, a 10 km udaljeno od Blata. Na ovom izletu pored nas 45 bio je i društveni starešina i načelnništvo, te 20 naraštajaca naše čete Smokvica sa svojim vodstvom.

Danas 22 maja smo održali svoj drugi izlet kod zaselka »Sitnica« 7 km udaljeno od Blata. Na obim ovim izletima priredili smo zajednički poljski ručak. Sa sobom smo poneli loptu i konop, te smo izvodili razne igre i vežbe.

30 maja održali smo naraštajski dan, koji je lepo uspeo.

Z A Š A L U

Tehnika. Majka: »Za boga, šta je to s našim klavirom? Ne da odjednom ni glasa.« — Marijan, pošto se malko zamislio: »Možda je to od toga, što smo ja i bato izvadili žice da načinimo antenu.«

Mali diplomata. »Žuri se, Petre, da ne zadocnimo! Jesi li već obukao cipele?« — »Jesam, majčice, sve do jedne!«

Dobro dete. »Tvoj drug Ivan velik je nevaljalac. Jutros je kutiju od konzerve privezao mački za rep. Je l' da ti to nikada ne bi načinio.« — »Nikada, mamic!« — »Pa zašto nisi Ivana sprečio kod tog pasjaluka?« — »Imao sam posla.« — »Ta kakva si posla imao?« — »Pa ja sam držao mačku!«

Ko najdulje čeka. Smešeći se stupi zubni lekar u čekaonicu te kaže: »Ko najdulje čeka, doći će sada na red.« — »Vrlo dobro«, odgovori njegov krojač te mu preda račun.

Točan odgovor. »No, Milice, šta je dobio tvoj bato za rođendan?« — »Konja, pušku i ospice.«

Tačno. Učiteljica: »Može li mi ko između vas kazati, gde je Napoleon bio prvi put pobeden?« — Učenik: »Na strani 85, gospodo!«

Natuknuo. »Konj, što ste mi ga prodali prošle nedelje uvek ide oborene glave.« — »To dolazi od njegova ponosa. Izvolite ga platiti, pa ćete videti, kako će odmah, i te kako, dignuti glavu.«

